

**NABAVLJALNE ZADRUGE USLUŽBENCEV
DRŽAVNIH ŽELEZNIC V LJUBLJANI**

VSEBINA:

ZADRUŽNIŠTVO: XVI. redna letna skupščina Zveze v Ljubljani. — **GOSPODARSTVO:** Vzroki zaostalosti naše štednje. — **Obrisi sodobnega gospodarstva.** — **KUHINJA:** Kako dolgo se kuha zelenjava? — **ŽENA IN DOM:** Počitek in kozmetika. — Kaj nam nudi naša zadruga trgovina v kozmetičnih predmetih? — **ČEBELARSTVO:** Zamenjavanje in dodavanje matic — prevoz na pašo. — **LEPOSLOVJE:** Prva železnica v Pragi. — **ZADRUŽNI VESTNIK:** Mladinski dom — dom zdravja in veselja. — Letovanje dečkov v Gozdu - Martuljku.

Članom gorenjske proge v vednost!

Z 20. junijem t. l. je bila otvorjena prodajalna naše zadruga na Jesenicah, ki bo odslej naprej oskrbovala naše člane z vsemi spece-rijskimi in drugimi potrebščinami razen manufakture.

Tej prodajalni je dodeljeno članstvo od vključno postaje Radovljica do Jesenic, od Jesenic do Bistrice Boh. jezero in od Jesenic do Planice.

Sporazumno z delegati so se določili sledeči nakupovalni termini:

od vsakega 1. do 6. v mesecu za članstvo loko Jesenice in Hrušica;

od vsakega 7. do 10. v mesecu za članstvo Dovje-Mojstrana do Planice;

od vsakega 11. do 13. v mesecu za članstvo Slov. Javornik do Radovljice;

od vsakega 25. do 30. v mesecu za članstvo na progi Dobrava-Vintgar do Bistrice Boh. jezero.

Odprema zabojev in embalaže v prodajalno na Jesenicah:

Vsakega 2. v mesecu odpremijo embalažo z naročili vred člani s postaje Dovje-Mojstrana do Planice;

vsakega 5. v mesecu člani s postaje Radovljica do Slov. Javornika;

vsakega 18. člani s postaje Bistrica-Bohinjsko jezero do Dobrave-Vintgarja.

Odprema zabojev in embalaže v prodajalno na Jesenicah se izvrši na isti način kot običajno, samo da se zaboji in embalaža odpremi sedaj na Jesenice in ne v Ljubljano.

Odprema živil na progo se izvrši takoj po končanem terminu za dotično progo.

Naprošamo vse člane, da se točno drže določenih nakupovalnih terminov.

Člani, ki hočejo nabaviti svoje potrebščine za gotovino, pa lahko to store vsak čas.

Na progo se bodo živila pošiljala samo ob določenem terminu.

Obenem obveščamo članstvo, da vodi jeseniška prodajalna evidenco vseh računov, t. j. kreditnih in gotovinskih, in naj se članstvo radi pojasnila obrača na to prodajalno.

UPRAVNI ODBOR.

Z A D R U G A R

GLASILO NABAVLJALNE ZADRUGE USLUŽBENCEV DRŽ. ŽEL.

Št. 7

Ljubljana, 20. julija 1937

Leto XIII

XVI. redna letna skupščina Zveze v Ljubljani

Letošnja redna letna skupščina Zveze nab. zadrug, ki se je vršila v dnevih od 27. junija do 1. julija, je bila mogočna manifestacija zadružne misli. Skupščinsko delo samo, zadružna razstava, posebna dnevna izdaja „Zadrugarja“, proslava mednarodnega zadružnega dneva in končno otvoritev naših zadružnih domov pod Martuljkom, vse to je pokazalo, da zadružništvo jugoslovanskih državnih uslužbencev razpolaga s tako idejno in materialno silo, mimo katere ne more iti niti naša javnost niti tisti činitelji, ki se posredno ali neposredno morajo zanimati za položaj državnega nameščenca in delavca, za državno in splošno korist, torej tudi za naš z a d r u ž n i p o k r e t.

Radi pomanjkanja prostora danes ne moremo obravnavati detajlnjega dela same skupščine, njenih sklepov in zaključkov; zato priobčujemo v kratkem samo njen potek, sprejete resolucije, proslavo mednarodnega zadružnega dneva in slovesnost otvoritve zadružnih domov pod Martuljkom.

Skupščina

V nedeljo, dne 27. junija ob 8. uri dopoldne se je vršila seja upravnega in nadzornega odbora. Ob 11. uri je bila v prostorih Ljubljanskega dvora otvorjena zadružna razstava.

V ponedeljek dopoldne so si delegati ogledali zadružne ustanove v Ljubljani (Zadružno zvezo, Zvezo slovenskih zadrug, Zadrugo drž. uslužbencev na Vodnikovem trgu in našo nabavljalno zadrugo.

Popoldne se je sestala delegatska konferenca, kateri je prisostvovalo 214 delegatov. Seja je bila živahna, zanimanje delegatov za razna pereča vprašanja zelo veliko. Pred konferenco je imel g. E. Jeras temeljit in izčrpen referat o stvarnem položaju državnih uslužbencev in našega zadružništva. Njegov govor priobčujemo v izvlečku. G. Jeras je dejal:

„Naše zadrudništvo gre za tem, da dvigne kvaliteto našega uradništva, ker edino kvalitetno uradništvo more služiti narodu in državi, voditi jo v boljše bodočnost in ji dati sijaj, ki ga zasluži. Ogromna narodna imovina gre skozi njegove roke, zato pa je potrebno, da se zavedamo svoje odgovornosti do naroda in države, ki nam je poverila veliko nalogo, upravitelja gospodarstva, varnosti in reda v naši domovini. Narodni poslanci prihajajo in odhajajo, vlade nastopajo in se umikajo, mi pa ostajamo na svojih mestih in vršimo dalje svoje delo. Zlo bi bilo za narod in državo, če bi ne bilo tako.

Ali naš uradnik lahko svojo nalogo vrši samo, ako je samostojen, neodvisen, tako od dnevne politike kakor tudi v materialnem pogledu. In prav v tem je velika vloga zadrudništva, ki naj nudi drž. uslužbencu izvestne moralne in ekonomske pogoje, da postane in ostane lahko pravi človek in pravi državni uslužbenec. Pravim „izvestne“ pogoje, zakaj vsega mu zadrudništvo ne more dati, in je potrebno, da sodelujejo tudi drugi činitelji, ki imajo interes na dobrem uradništvu, če jim je seveda napredek in usoda našega naroda in naše države pri srcu. Na naši skupščini bomo na ves glas tem činiteljem povedali: Rešite nas od propasti! Ako se ne bo nihče odzval, se lahko zgodi, da bodo čuli iz naših ust poznani vzklik: Ave Cezar, morituri te salutant!

Ker je zadrudništvo za našega državnega uslužbenca izrednega pomena, je naša naloga, da ga očuvamo zdravega in sposobnega za življenje. To pa bomo dosegli samo, ako bodo naše zadruge močne, neodvisne, iniciativne in prepojene z voljo za čim večjim napredkom. Zadrudništvo v neki državi ali pokrajini ne izraža svoje moči s številom zadrug in v statistiki, nego s tem, ali te zadruge aktivno delujejo in ali vršijo svojo nalogo.“

V torek, 29. junija se je vršilo delo sekcij in so se pretresala vprašanja, ki so bila določena za obravnavo na glavni skupščini; nato je bil plenum konference delegatov, ki se je nadaljeval tudi naslednji dan dopoldne.

V sredo, 30. junija od 15. ure dalje je zasedala skupščina. Prisotnih je bilo 294 delegatov, ki so zastopali 179 zadrug, včlanjenih v zvezi.

Ob otvoritvi skupščine je predsednik Zveze g. Miloš Štibler s toplimi besedami pozdravil Nj. Vel. kralja Petra II. in izrazil globoko udanost zadrugarjev kraljevskemu domu. Nato je bila prebrana in odposlana udanostna brzojavka Nj. Vel. kralju, Nj. Vis. knezu namestniku ter pozdravne brzojavke namestnikoma dr. Stankoviću in dr. Peroviću, nadalje predsedniku kraljevske vlade, finančnemu ministru, predsedniku Glavne zadrudne zveze dr. A. Korošcu, predsedniku jugoslov.-bolgarskega instituta Hristovu Ganevu in Mihajlu Avramoviću. Otvoritvi skupščine so prisostvovali tudi predstavniki bolgarskega zadrudništva gg. Grozju Dikov, Nikola Kolčev, Hristo Hristov, Hristo Stojnov, Ivan Zlatarov, Penčo Canev, Nikola Maljakov ter 15 bolgarskih zadrugarjev, ki so se na svoji poti v zadrudno šolo v Nancy-u ustavili v Ljubljani; nadalje g. Emil

Lustig, predsednik Centralne zveze češkoslovaških zadrug in Glavne nab. zadruga v Pragi, g. Franz Karner in Josef Presitsch za Centralno zvezo avstrijskih nab. zadrug na Dunaju. Vsi gosti iz inozemstva so bili deležni pristrčnih ovacij skupščine.

Razen tujih gostov so bili navzoči: Odposlanec Nj. Vel. kralja diviz. general g. Dušan Dodić, za dravsko divizijsko komando artilerijski general g. Miloje Popadić, za ministra vojske in mornarice pešad. podpolkovnik g. Jernej Pavlič, zastopnik ministra prosvete g. Ivan Dolenc, potem zastopnik ljubljanskega knezoškofa g. dr. Tomaž Klinar, predsednik mestne občine ljubljanske g. dr. Juro Adlešič, zastopnik generalne direkcije drž. železnic g. dr. Ivan Kavčič in dr. Ogorevc, direktor žel. direkcije dr. Aleksander Fatur, direktor finančne direkcije g. dr. Sedlar, direktor šumske direkcije g. ing. Cvetko Božič in predstavniki ostalih oblasti in združenih organizacij.

Ko je predsednik Miloš Štibler pozdravil domače in tuje goste in prečital mnogobrojne pozdravne depeše, naslovljene na skupščino, je čestital Nabavljalni zadrugi uslužbencev drž. železnic v Ljubljani k 15-letnemu jubileju njenega obstoja, nakar je g. Emil Klebel na kratko orisal delovanje te zadruga.

Sledili so pozdravni govori domačih in tujih gostov, oris predsednika g. Miloša Štiblerja o delu in ciljih Zveze. V krasnem in temperamentnem predavanju je nato univerzitetni profesor g. dr. France Veber podal idejne osnove združnega gibanja. Z vsebino njegovega predavanja bomo seznanili čitatelje v eni prihodnjih števil našega glasila.

Ko so bile vse točke dnevnega reda izčrpane, je skupščina podelila razrešnico upravnemu in nadzornemu odboru Zveze in osvojila naslednje resolucije:

Resolucije

Delegati zadrug državnih uslužbencev, predstavitelji 150.000 zadrugarjev — državnih in samoupravnih uslužbencev, upokojencev in delavcev v državnih gospodarskih podjetjih — včlanjenih v teh zadrugah, zbrani na skupščini svoje združne matice Zveze nabavljalnih zadrug državnih uslužbencev v Ljubljani, dne 30. junija 1937. leta, po vsestranski proučitvi materialnega položaja, v katerem se danes nahajajo javni uslužbenci, upokojenci in delavci, soglasno objavljajo sledečo

resolucijo:

Splošno je znano dejstvo, da so cene življenskim potrebščinam in ostalemu domačemu in tujemu blagu znatno porasle. Ta porast je prišla neposredno po občutnem znižanju prejemkov državnih uslužbencev. To občutno znižanje prejemkov, ki je na eni strani najteže zadelo najnižje

državne uslužbence s številnimi družinami, na drugi strani pa nagla in znatna podražitev življenja, je privedlo javne uslužbence in delavce v brezizhoden materialni položaj.

Zadruge drž. uslužbencev vseh vrst, zlasti pa potrošne, so napravile dragocene usluge ne samo svojim zadrugarjem, nego tudi ostali publikii, ker so uspešno kljubovale težnji privatnih posrednikov, da bi splošno podražitev življenja in devalvacijsko psihozo v celoti izkoristili za povečanje svojega posredniškega zaslужka na škodo neorganiziranih in organiziranih potrošnikov. Vendar zadruge s tem svojim delom zadrugarjem ne morejo nadoknaditi onega primanjkljaja njihovih prejemkov, ki s korakom podraževanja življenskih potrebščin dan na dan vedno bolj raste. Boreči se z raznimi težkočami, se javni uslužbenci-zadrugarji obračajo na svoje zadruge z vedno večjimi zahtevami, ki jim zadruge s svojimi finančnimi sredstvi in po svojih poslovnih principih ne morejo udovoljevati.

Zadolževanje javnih uslužbencev tako pri zadrugah kot pri privatnikih vedno bolj narašča. Tako stanje preti, da materialni položaj spravi državne uslužbence v borbo za golo življenje, da omaja temelje njihovih zadrug, s čimer pa bi bila tudi uničena zadnja obramba ekonomske neodvisnosti javnih uslužbencev. Brez dvoma je, da taki uslužbenci ne bi mogli nuditi dovolj garancije za pravilno funkcioniranje državnega administrativnega aparata in za pravilno delo v državnih gospodarskih podjetjih, ker prvo in drugo sloni samo na zadovoljnih in materialno osiguranih uslužbencih in delavcih.

Da bi se pravočasno odklonile vse nezaželjene posledice takega stanja, skupščina apelira na vse odločujoče činitelje, da se aktivnim in upokojenim javnim uslužbencem nemudoma zvišajo prejemki in pokojnine ter zaslужki delavcev v državnih gospodarskih podjetjih. Od tega ne bo imelo koristi samo prizadeto osebje, temveč celokupno naše narodno gospodarstvo, ki ga bo zvišana kupna moč teh ljudi poživila in mu dala poleta za razvoj.

Istočasno skupščina apelira na vse odločujoče činitelje, da združni organizaciji potrošnikov posvečajo vso pažnjo, da podprejo združništvo, ker to ni samo v interesu organiziranih zadrug, temveč tudi v interesu najširših slojev našega naroda, ki mu samo združništvo lahko zasigura pot k napredku, k splošnemu blagostanju in zadovoljstvu.

Trgovci in zadruge.

Delegati zadrug državnih uslužbencev, predstavitelji 150.000 zadrugarjev — državnih in samoupravnih uslužbencev, upokojencev in delavcev v državnih gospodarskih podjetjih — zbrani na XVI. redni letni skupščini Zveze nabavljalnih zadrug državnih uslužbencev, ki se je vršila v Ljubljani, dne 30. junija 1937. leta, po vsestranski diskusiji o stališču, ki so ga privatni posredniki, njihova združenja in zbornice zavzele do združnega pokreta, enodušno osvajajo sledečo

r e s o l u c i j o :

Pojav združnega pokreta je bil izzvan vsled delovanja individualističnega gospodarstva, ki sproščeno vseh socialnih ozirov teži za čimvečjim

profitom ne gleda na dejstvo, da na ta način povzroča opustošenje in anarhijo na ekonomskem in socialnem polju. Materielno šibki člani človeške družbe, katerih dohodki takih zahtev ne morejo vzdržati, so prisiljeni, da najdejo nov sistem za proizvodnjo in razdeljevanje dobrin; da najdejo socialnejši, pravičnejši in moralnejši sistem, ki bo upošteval interese širokih narodnih slojev in družbe kot celote, ne samo interesov posestnika kapitala, podjetja in interesov privatnih posrednikov. Na tej osnovi se porajajo razni socialni pokreti, med katerimi je najrealnejši, najprimernejši in najpravičnejši pokret za združno organizacijo potrošnikov.

Združni pokret predstavlja za vso družbo ogromno pridobitev v gospodarskem, socialnem in kulturnem pogledu, ker hoče:

mirnim, evolucijskim potom, v polnem soglasju z vitalnimi interesi najširših narodnih slojev omogočiti kar najbolj racionalno proizvodnjo in čim najbolj gospodarsko porazdelitev dobrin;

oplemeniti človeka-poedinca, vzgajajoč ga, da samo v zaščiti splošnih interesov gleda tudi zaščito svojih lastnih;

na ta način doseči čim večje število zadovoljnih, materielno preskrbljenih članov ljudske zajednice; in samo na ta način se lahko odvrnejo razredne, verske, politične in druge medsebojne borbe in zjamči miren razvoj med razredi, narodi in državami.

Združni pokret v naši državi spada tako po svoji ideologiji kot po svojih poslovnih principih med najčistejše pokrete na svetu.

Če se na vse to ozremo, tedaj je težko razumeti stališče privatnih posrednikov do združnega pokreta. To stališče je razumljivo samo tedaj, če smatramo, da jih v njihovi borbi proti združništvu vodijo izključno osebni materialni interesi, prosti vseh socialnih ozirov in najosnovnejšega čuta dolžnosti do družbe in države. Njihovi argumenti v govorih, v tisku in v resolucijah to najboljše potrjujejo. Njihovo stališče ni v skladu z obstoječimi zakonskimi predpisi ter je polno neresničnih trditev.

Zato skupščina apelira na celokupno našo javnost in na vse odločujoče faktorje, da vselej, kadar se pojavijo organizirani napadi na združni pokret, imajo pred očmi, da izhajajo ti napadi od maloštevilne vrste ljudi, ki jih zadruga motijo samo vsled tega, ker jih silijo, da pri svojem delu upoštevajo tudi neke obveze do skupnosti.

Dalje skupščina apelira na vse zadrugarje, zadruga in združne zveze v naši državi, da strnejo svoje vrste v obrambo združnih načel, v obrambo zadrugarjev, v korist malih in šibkih ljudi, na katere tudi vedno apelirajo, če gre za obrambo naših nacionalnih in državnih idealov.

Skupščina je nadalje osvojila glede združne stanovanjske in etažne lastnine sledečo

r e s o l u c i j o :

Skupščina Zveze nabavljajlih zadrug državnih uslužbencev kot vrhovni forum združnega pokreta državnih uslužbencev v naši državi po vsestranski diskusiji o stanovanjskih prilikah pri nas, zlasti pa v velikih mestih, konstatira:

1.) da so stanovanjske prilike drž. uslužbencev in upokojencev, zlasti pa delavcev v državnih gospodarskih podjetjih v večjih krajih nevzdržljive, in to iz socialnih, ekonomskih, moralnih in higienskih razlogov;

2.) da je reden pojav, ko morajo ti ljudje od svojih skromnih prejemkov plačevati do 50% za najemnino, če hočejo svoji družini nuditi kakršnokoli že streho nad glavo;

3.) da so javna in samoupravna telesa dosedaj premalo prispevala k zboljšanju pogojev za stanovanja;

4.) da uredba o uporabi denarja in fonda za zgradbo stanovanj državnih uslužbencev (Službene novine br. 263/26) od svojega postanka pa do danes ni nudila absolutno nobene koristi onim uslužbencem, ki stanujejo izven Beograda, Zagreba in Ljubljane;

5.) da § 30 zakona o drž. prometnem osebju iz l. 1931 predvideva, da mora iziti uredba o stanarini v zgradbah državnih prometnih ustanov in o uporabi tega denarja za gradbo novih stanovanj za državno prometno osebje, da pa ta uredba do danes še ni izdana;

6.) da privatne inicijative, zlasti pa združene sile materielno šibkih interesentov ob nedostatku zakonske osnove ne morejo s stanovanjskimi zadrugami na bazi samopomoči povoljno rešiti tega splošnega socialnega in ekonomskega problema.

Na podlagi teh činjenic skupščina apelira:

1.) na gospoda ministra za socialno politiko in narodno zdravje, da fond za zgradbo stanovanj državnim uslužbencem preda Zvezi nab. zadrug drž. uslužbencev s tem, da more iz tega fonda podeljevati kredite stanovanjskim zadrugam drž. uslužbencev;

2.) na gospoda prometnega ministra, da v smislu § 30 zakona o drž. prometnem osebju čimprej izda uredbu, s katero bo predvidena ustanovitev fonda za zgradbo novih stanovanj za državno prometno osebje s tem, da se zbira vsa stanarina od obstoječih stanovanj v ta fond;

3.) na gospoda ministra za gradbe, gospoda pravosodnega ministra in gospoda ministra za socialno politiko in narodno zdravje, da na osnovi pooblastila, ki ga ima kraljevska vlada, čimpreje izdajo uredbu z zakonsko močjo, s katero naj se izmenja § 10 zakona o zemljiških knjigah (Služb. novine od 1. julija 1930. br. 146/L III/507) tako, da se omogoči zemljiška vknjižba na posest poedinih nadstropij ali stanovanj v večjih stanovanjskih zgradbah;

4.) na gospoda poljedelskega ministra, da osvoji predlog Glavne združne zveze od 15. maja 1937 l., da se v čl. 1. načrta zakona o gospodarskih zadrugah predvidi možnost za doseg zemljiškooknjižne lastnine na fizičnih delih zgradb, zgrajenih po združni poti.

S temi merami bodo podani vsi potrebni pogoji za uspešen razvoj združne stanovanjske akcije v splošnem, posebej pa še združne stanovanjske akcije drž. uslužbencev, kar bo zelo povoljno vplivalo na njihovo materielno stanje in na dvig stanovanjske kulture v naši državi.

Pri volitvah so bil izvoljeni v upravni odbor Zveze: gg. Mirko Vuletić, Jovan Bakić, Đorđe Drenovac, Mustafa Alikalfić, Aleksander Šondić in Vladimir Koprić; v nadzorni odbor: gg. Vasilje Bojić, Milan Žica in dr. Adolf Pečovnik. Po skupščini sta se konstituirala oba odbora ter je bil izbran za predsednika upravnega odbora g. Miloš Štibler, za podpredsednika pa g. Milan Ikonić; za predsednika nadzornega odbora g. Dimitrije Petrović, za podpredsednika g. Vasilije Bojić in za sekretarja g. Mirko Punčuh.

Proslava mednarodnega združnega dneva

Dne 30. junija ob 19. se je v okvirju Zvezinega kongresa proslavil mednarodni združni dan. Proslavi, ki se je vršila v prostorih restavracije „Zvezda“, so prisostvovali razen delegatov in ljubljanskih zadrugarjev tudi gosti iz Bolgarske, Češkoslovaške in Avstrije.

Po izčrpanem programu so se vrstili govori, ki jih priobčujemo deloma v celoti deloma v izvlečku.

Prvi je vstal g. Jovan Bakić, član Zvezine uprave, ki je izvajal med drugim:

„Spoznavanje ljudske bede je pričetek samopomoči, v tej samopomoči pa prednjači združništvo. Kapital združništva ni udušil, čeprav se bori proti njemu z vsemi silami; še manj se mu bo to posrečilo v bodočnosti. Naše združništvo je v stalnem porastu, v vedno večji meri se organiziramo v zadruge in pripravljamo boljšo bodočnost; zakaj mi vemo, odkod nam bo vzšlo novo sonce, mi vemo, da bo nova doba — doba združništva.

Za njim je govoril g. Radislav Paunović, predstavnik Banovinske zadruge za poljoprivredni kredit iz Beograda:

„Živimo v dobi, ko je družba bolna in se pojavljajo neodložljiva socialna vprašanja, ki jih je za vsako ceno treba rešiti. Kapitalistični sistem je dovolj močan, tako po samem kapitalu kot po svoji organizaciji, da bi vsa ta vprašanja lahko rešil in omogočil, da bi prišel vsak človek do svojega koščka kruha. Toda kapital nima smisla za človeštvo; kapital je mrtev, brez duše, brez narodnosti, brez čustvovanja ob trpljenju in bedi ljudstva. Človeški družbi pa je potrebna duša, sree in življenje. To pa mu more dati le združništvo po svojem geslu: Vsi za enega, eden za vse! Združništvo bo rešilo ekonomska, socialna in kulturna vprašanja in vprašanje zblizanja vseh narodov. Edino združništvo lahko odstrani meje, ki ločijo stanove in razrede in narode, meje, ki ovirajo zdrav razvoj in napredek človeštva.“

Besedo je povzel nato naš gost iz Češkoslovaške g. Emil Lustig in dejal:

„V težki dobi živimo. Ne vemo, kaj bo jutri, kaj bo čez leto dni. Težka industrija vsega sveta se mrzlično pripravlja, da začne novo vojno. Danes imamo dvoje vrste držav: take, ki izzivajo, in take, ki se branijo. Zadrugarji proklinjamo vse tiste, ki se igrajo in hazardirajo s človeškim življenjem in ki proklamirajo parolo: Meč pred plugom! Proklinjamo jih, ker se zavedamo, da bi bila nova vojna strašnejša in dolgotrajnejša od poslednje, ki je uničila milijone in milijone človeških bitij. Zadrugarji ne poznamo razlike med ljudmi. Mi poznamo samo človeka, povsod enakega in ravnopravnega, poznamo samo demokracijo in človečanstvo. Naš simbol je mavrica, ki odseva na modrem nebesu, povsod enaka, nad vsemi narodi in nad vsemi državami.

Naj živi mednarodno združništvo!“

Po g. Lustigu je vstal g. Grozju Dikov, predsednik Splošne zveze bolgarskih poljedelskih zadrug v Sofiji, in razvijal v glavnem sledeče misli:

„Ako pogledamo okrog sebe, vidimo povsod po svetu potrtoost in strah pred nemilimi dogodki, ki se v tej ali drugi obliki približujejo. Če pa stopimo v zadruge, se oddahnemo, ohrabrimo, ker spoznamo, da je v njih rešitev za premnoga vprašanja. Moj duh vidi v združništvu osvoboditev od kapitala, prav tako, kot je krščanstvo rešilo človeka telesnega robstva. Danes proslavljamo mednarodni združni dan. Ob tej priliki želim, da bi se našli še apostoli in fanatiki, ki bodo propagirali združništvo in pomagali pri zgradbi novega družabnega reda, ki ne bo poznal zavojevanja in v katerem bo vladalo medsebojno spoštovanje in vzajemna pomoč. Močna vojska nas je, ki smo vdani tej misli; treba je, da se jače povežemo — in zmaga bo na naši strani.

Naj živi jugoslovansko združništvo, naj živi mednarodno združništvo!“

Govor, ki ga je imel kot poslednji g. Franz Karner, predsednik Centralne zveze avstrijskih potrošnih zadrug, prinašamo v celoti:

„Minulo je samo nekaj dni, ko smo imeli čast in zadovoljstvo, da na našem kongresu pozdravimo predstavnike vašega združništva. Zato mi je bilo v prijetno dolžnost, da sem se s svojim prijateljem g. Presitschem podal med vas. Ob tej priliki se vam najtopleje zahvaljujem za prisrčen sprejem, ki sva ga bila z vaše strani deležna.

Kot so vobče vse zadruge deca velike nuje, tako so tudi vaše zadruge nastale vsled težav, v katerih ste se nahajali. S priznanjem in zadovoljstvom lahko trdimo, da je vašemu vzajemnemu delu uspelo, da je v relativno kratkem času ustvarilo rezultat, ki služi koristi vaših zadrugarjev. V nobeni državi ni v tako kratkem času ideja vzajemnosti in samopomoči rodila tako pomembne uspehe, kot jih ugotavljamo pri vas. Vaša solidarnost, ki ne donaša koristi samo drž. uslužbencem, temveč tudi državi sami, je lahko vsem vzgled.

Rezultati vašega skupnega dela so mnogostranski, kakor je tudi področje vašega združništva raznoliko in mnogostransko. S svojim delom, čigar uspehe smo imeli priliko prav dobro ugotoviti, ste postali branilci potrošnika in borci ideje za združno preureditev gospodarstva. Uverjeni ste lahko, da uspehe združnega pokreta, zlasti še v sosednji državi, ne samo opazimo, temveč se spričo njih tudi iskreno radujemo.

Ko je l. 1934 našo državo zadela velika nesreča, so mislili tisti, ki so do združništva neprijazno razpoloženi, da je prišel čas, ko se bo moglo omejiti ali celo onemogočiti združevanje ekonomsko šibkih. Vzlic hudim napadom pa je baš ta doba pokazala, da solidarnost ni pojem brez vsebine. Če sedaj pogledamo nazaj, ne vemo česa bi se bolj veselili: ali hrabrega zadržanja naših zadrugarjev ali vztrajnosti posameznih zadrug v dobi najtežje gospodarske krize.

Potrošne in poljedelske zadruge so se pri nas v zadnjem času zblížale in se povezale za skupno delo. S tem smo našli pot, po kateri moramo hoditi, da bomo s svojimi skupnimi močmi dejstvovali na razvoj gospodarstva in v korist potrošnika v naši državi.

Namen združništva je, da služi potrošnikom, da narodno gospodarstvo osveži in ga vsposobi za večji razmah. Zadruge morejo doseči ta cilj, ker lahko delujejo, ne da bi se ozirale na profit ali velike dobičke, ker se naslanjajo na veliko ustvarjajočo silo vseh narodnih slojev.

V imenu avstrijskega potrošnega združenstva vam še enkrat čestitam na vaših uspehih in želim, da bi bilo vaše delo tudi v bodoče tako plodonosno.

Naj živi mednarodna združna solidarnost, naj živi jugoslovansko združenstvo!“

S tem je bila zaključena ta lepa in impozantna proslava mednarodnega združnega dne. Prepričani smo, da bo ostala v najlepšem spominu vseh zadrugarjev, ki so ji prisostvovali.

Svečana otvoritev združnih domov v Martuljku

Dne 1. julija sta bila otvorjena in blagoslovljena oba nova združna doma v Martuljku: naš Železničarski mladinski dom Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja in Zvezin počitniški dom Mihaela Vošnjaka.

Svečanosti so prisostvovali:

Odposlanec Nj. Vel. kralja divizijski general g. Dušan Dodić, prometni minister g. dr. Mehmed Spaho, ban dravske banovine g. dr. Marko Natlačen, zastopnik ljubljanskega knezoškofa stolni prošt g. Ignac Nadrah, zastopnik predsednika ljubljanske občine g. dr. Tomaž Klinar, pomočnik gen. direktorja direkcije drž. železnic g. Josip Cugmus, načelnik generalne direkcije g. dr. Ivan Kavčič, direktor direkcije drž. železnic v Ljubljani g. dr. Aleksander Fatur, njegov pomočnik g. ing. Rudolf Kavčič, šef-zdravnik g. dr. Karl Brabec, zastopnik Vojne delegacije pri direkciji drž. železnic v Ljubljani kapetan g. Hajnovsky, ravnatelj Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani g. dr. Joža Bohinjec, načelnik banske uprave g. dr. Orel, predstavniki vseh železničarskih organizacij in mnogo drugih odličnih gostov, med njimi tudi bivši minister g. dr. Drago Marušič.

Svečanost blagoslovitve in otvoritve Mladinskega doma se je začela ob 11. uri s sviranjem državne himne, nakar je predsednik Nabavljalne zadruge uslužbencev direkcije drž. železnic v Ljubljani g. Emil Klebel vse prisotne goste in zadrugarje toplo pozdravil in izvajal:

Visoki gostje, dragi bratje zadrugarji!

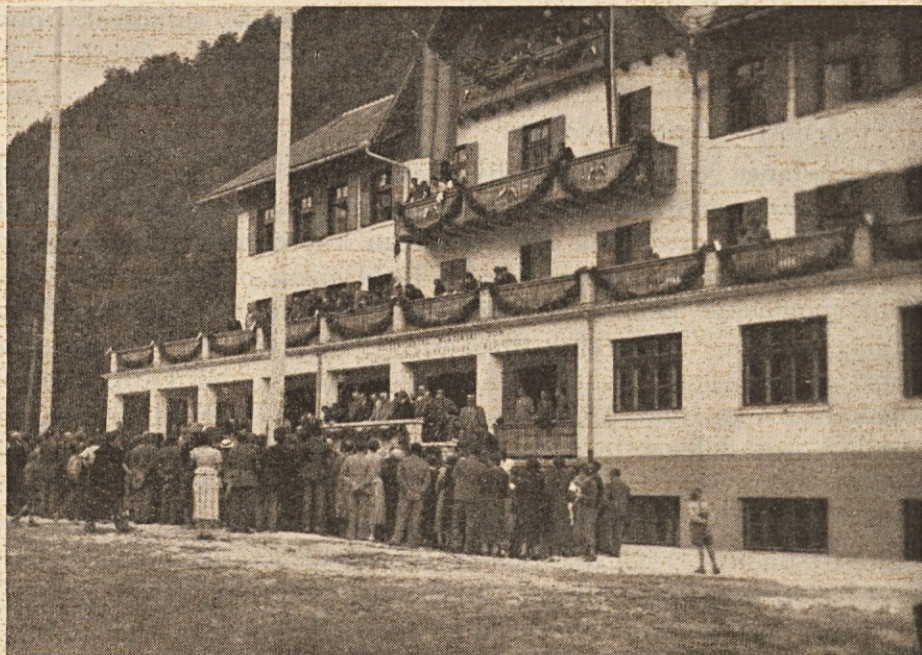
Ko ste, gospoda in bratje zadrugarji, danes stopili na ta tla, vem, da Vam prvi pogled na mogočne gorske vrhove, na naš Špik, Širiko peč in Martuljek, ki se dvigajo v čiste višave vsemirja, da Vam že ta pogled sam daje odgovor na vprašanje, zakaj je Nabavljalna zadruga usl. drž. železnic v Ljubljani leta 1935 sklenila, da je treba dati tej divni okolici občudovalcev, da je treba tu sem privabiti od trudapolne službe izmučenega železničarja, državnega uslužbenca in zadrugarja, da si utrdi svoje zdravje, da je treba v tem gorskem parku dati našemu upu, našemu ponosu in naši bodočnosti — naši mladini — tako zdravo in združno podlago, da ji bo mogoče v poznejših dobah tekmovati v zboru narodov, da je treba v tej

krasni alpski prirodi, ob tem biseru naših planin vzbuditi v mladini ideale in ljubav za lepoto naše ožje in širne domovine Jugoslavije.“

Po zaključku svojih nadaljnjih izvajanj je govornik prečital udanostno brzojavko, naslovljeno na Nj. Vel. kralja Petra II. ter nato predal besedo predsedniku kuratorija za zgradbo Mladinskega doma pomočniku direkcije drž. žel. v Ljubljani g. ing. Rudolfu Kavčiču, ki je izvajal:

„Visoki gosti, spoštovana gospoda!

V obsežno kroniko gospodarskega, socialnega in kulturnega udejstvovanja našega vrlega železničarja se zapisuje nov, pomemben dan, današnji dan otvoritve „Železničarskega mladinskega doma“ pod Martuljkom.

Pred otvoritvijo Mladinskega doma.

Lani, 8. avgusta, smo za to zgradbo polagali temeljni kamen; danes stoji novi, veličastni dom dograjen pred nami. Še par dni in odprl bo vrata, da sprejme tiste, ki jim je namenjen: železničarsko, zdravja in okrevanja potrebno mladino,

Zamisel, da se postavi nazoren in trajen spomenik agilnosti in vztrajnosti naših železničarjev, zlasti pa njihovega pravilnega pojmovanja, kako skrbeti za svojo mladino, ta zamisel je vzrastla v preudarnem in neumornem snovanju voditeljev Nabavljalne zadruga uslužbencev drž. železnic v Ljubljani. Prav tako gre njim zaslug, da se je postavil dom baš v tem prelepem kraju naše Gorenjske.

Toda od zamisli pa do današnjega dne, do njene realizacije, je bila težka pot. Kot povsod, so se tudi pri tem delu uveljavile finančne težkoče. Vendar železničar se tudi teh težav ni ustrašil. Iskal je izhoda in ga našel:

svoje denarne prispevke, zbrane za postavitev spomenika blagopokojnemu Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju, je poklonil graditeljem. S tem se je oddolžil ne samo prvotnemu svojemu namenu, da sodeluje pri zgradbi spomenika svojemu pokojnemu kralju, nego je temu svojemu namenu dodal še plemenitejšo notranjo vsebino in morda še srečnejšo zunanjo obliko. Prav gotovo pa je, da se je s tem približal še tesneje volji in idealom velikega Pokojnika.

Denarna sredstva, ki jih je železničar za kraljev spomenik zbiral in polagal v roke takratnega direktorja ljubljanske žel. direkcije g. Josipa Cugmusa, in katerih upravo je kasneje prevzel kuratorij, ki mu imam čast predsedovati, torej niso zgrešila svojega namena. Mladinski dom v Gozdu Martuljku bodi najlepši spomenik onemu, katerega presvitlo ime nosi!

V prijetno dolžnost mi je, da pred otvoritvijo s tega mesta izrečem še enkrat priznanje idejnim in stvarnim sodelavcem na zamisli in izvršitvi tega ogromnega dela: upravi Nab. zadruga in vsem zavednim in požrtvovalnim zadrugarjem in železničarjem, ki so z združenimi moči pripomogli k zgradbi tega doma, in ki danes lahko s ponosom in zadoščenjem gledajo na uspeh svoje požrtvovalnosti in vztrajnosti.

Nadalje moram izreči zahvalo: g. prometnemu ministru dr. Mehmedu Spahi, ki je z izredno naklonjenostjo spremljal to delo slovenskih železničarjev, potem funkcionarjem generalne direkcije drž. žel., bivšemu direktorju ljublj. žel. direkcije g. Josipu Cugmusu in sedanjemu pomočniku gen. direkcije in njegovemu nasledniku g. dr. Faturju in vsem železniškim organom, ki so storili vse, da se je delo nemoteno nadaljevalo in srečno zaključilo.

Železničarji so bili deležni razumevanja tudi pri vseh javnih in upravnih činiteljih; pri banovini, ki je podprla zgradbo novega postajališča, pri lokalnih oblasteh in pri vsej široki javnosti. Zgradbi so priskočili na pomoč razni dobrotniki z izdatnimi podporami.

Priznanje in zahvala gre nadalje projektantu, gradbenemu podjetju in ostalim tvrdkam ter prednim rokam naših delavcev, ki so vsi z vestnim spolnemanjem prevzetih obveznosti omogočili, da se je zgradba pravočasno in solidno dovršila.

V imenu kuratorija, železničarjev in njihove mladine naj izrečem še enkrat vsem iskreno zahvalo!

Nato je govornik zaprosil stolnega prošta g. Ign. Nadraha, da posveti dom. Ko je g. stolni prošt izvršil obrede posvetitve in v toplem govoru orisal pomen in namen novega doma, se mu je ing. R. Kavčič zahvalil in predal besedo g. prometnemu ministru.

G. minister dr. Mehmed Spaho je dejal med drugim:

„Sa velikom radošću i sa osećanjem unutrašnje sreće došao sam da učestvujem u velikoj svečanosti ljudi sa kojima već dve godine saradujem.

Stolni prošt Ignac Nadrah blagoslavlja Mladinski dom.

Brige ljudi, koji sa mukom i velikim naporima vrše svoju službu, u isto vreme su i moje brige.

Srećna je misao, da se ovom domu da ime Blaženopočivšeg Viteškog kralja Aleksandra Ujedinitelja. Meni lično je veoma dobro poznato, da je pokojni Kralj veliku pažnju posvećivao omladini. Čestitajući vam na ovoj divnoj zamisli, ja sa svoje strane izjavljujem toplu blagodarnost svima onima, koji su doprineli podizanju ovoga doma. Želim da u njenu nađu ukrepe deca mojih saradnika, a tako isto i moji prvi saradnici. Neka bi ovaj dom služio svojoj nameni radi koje je podignut! Proglašavam da je dom otvoren.“

G. ing. R. Kavčič je nato izjavil, da je z današnjim dnem izvršena naloga kuratorija, ki otvorjeni dom predaja Nabavljalni zadrugi

Zvezin dom „Mihaela Vošnjaka“ v Martuljku.

uslužbencev direkcije drž. žel. v Ljubljani, da ga uporablja v namene, za katere je določen ter v dobro naroda in domovine.

Besedo je povzel potem g. Dimitrije Petrović, predsednik nadzornega odbora Zveze, ki je dejal:

„U ovom veličanstvenom i divnom kraju naše domaje, podigla su naša braća zadrugari ovaj dom, u kome će deca naših zadrugara — naša omladina da nađe okrepe i da pribira snage, kako bi što bolje poslužila narodu i otadžbini. Podizanjem ovoga doma, naši zadrugari železničari dali su trajan zalog zadružnom radu, zalog koji kazuje da će ubuduće još snažnijim poletom poći napred u našem zajedničkom zadružnom radu. — Ovom svojom zamisli, naši zadrugari iz Ljubljane dali su potsticaja i Savezu, da podigne dom za svoje zadrugare, kojima je potrebna okrepa za dalji naporan rad, koga oni vrše. Naš Savez je podigao ovaj dom da u

isto vreme služi uspomeni velikoga zadrugara Mihajla Vošnjaka. Zato neka ovaj dom od danas nosi ime Mihajla Vošnjaka.

Topla je želja sviju nas da oba ova doma posluže onim ciljevima, kojima su i namenjeni, na diku i čast naroda, Kralja i otadžbine.“

Nato je predstavnik avstrijskega potrošnega zadruništva g. Franz Karner nagovoril prisotne:

„V veličastnem miru, sredi mogočnih gorá je ustvarila vzajemna moč svoje veliko, lepo in plemenito delo. Razmeroma kratka, ali bogata je delavnost vaše Zveze. Danes slavi ta delavnost svoj triumf. Povsod, kjer je solidarnost v srcu ljudstva pognala globoke korenine, cvete in napreduje zadruništvo. Solidarnost pomenja duhovno skupnost, duševno edin-

Pred Zvezinim domom.

stvo. Solidarnost je pogoj vsake kulture, je najuspešnejša obramba in najboljše orožje proti valovom časa.

Zadruništvo hoče ustvariti nov družabni red. Dočim v kapitalističnem redu težnja za profitom ne pozna nobenih mej, stavlja zadruništvo obči blagor nad koristjo posameznikov. Zadruništvo je pomoč v bedi in v gospodarskih težavah, toda ne vodi do brezmejnih užitkov, ne vodi do pretiranega kupičenja materialnih dobrin. Tako je zadruništvo pot h gospodarski, moralni in duhovni obnovi človeštva.

S postavitvijo tega doma ste, dragi zadrugarji, storili vidno in pomembno delo. V imenu avstrijskega potrošnega zadruništva vam moj prijatelj in jaz želiva, da bi v tem lepem domu zadrugarji našli obilo telesnega in duševnega odmora. Naj vsak izmed njih zapusti ta dom, prežet s pravim zajedniškim duhom!

Naj mladina, ki ji je ta dom posvečen, v njem zbira moči, ki jih bo potrebovala za delo, kakršnega vršite vi, delo, ki bo prineslo človeštvu mir in srečo.

Naj živi jugoslovansko združništvo!"

Po g. Karnerju je govoril g. Hristo Hristov, predstavnik Zveze popularnih bank v Sofiji sledeče:

„Nahajam se v veličastni prirodi. Velike gore, zelene planine, cvetna polja, bistra voda in čist zrak je okrog nas. Kot Slovan sem ponosen, ker je Bog obdaril našo bratsko deželo s tako divno prirodo. Lepšega mesta za postavitev spomenika Velikemu kralju Aleksandru niste mogli najti. Niste mogli najti boljšega kraja za zgradbo doma, v katerem se bo krepil in vzgajal bodoči naraščaj — združna mladina.

V imenu bolgarskih zadrugarjev vam lahko izjavljam, da se ob tem vašem uspehu vsi radujemo in vam na njem najpristrčneje čestitamo. Vaša deca bo tu črpala zdravje, napajala se bo s krepostjo in čutom dolžnosti do domovine Jugoslavije in do združništva.“

Po končani svečanosti so si gosti ogledali Mladinski dom, nato pa odšli pred Zvezin dom, kjer je bil istotako izvršen verski obred posvetitve. Ob tej priliki je bila odposlana pozdravna brzojavka finančnemu ministru g. Dušanu Letici. Po ogledu doma je bil gostom in zadrugarjem prirejen obed.

Pri svečanem banketu, ki je bil prirejen na čast zastopniku Nj. Vel. kralja g. diviz. gen. Dušanu Dodiću, so se vrstile ponovne pri-srčne zdravice domačih in tujih gostov. Predsednik Nab. zadruga g. E. Klebel je prečital prispelo pozdravno brzojavko, v kateri je notranji minister in predsednik Glavne združne zveze kraljevine Jugoslavije g. dr. Anton Korošec čestital k otvoritvi obeh združnih domov.

V kratkem govoru je nato g. Klebel nazdravil Nj. Vel. kralju Petru II., želeč mu dolgo in srečno življenje.

Potem je spregovoril predsednik Zveze g. Miloš Štibler:

„Moja radost je danes neobičajno velika. Današnji dan je eden najlepših v mojem življenju. Danes smo videli končano veliko in plemenito delo, na katerega smo lahko ponosni. Moje veselje je tem večje, ker vemo vsi, da je to plod združnega dela.

Združništvo se mora boriti z velikimi težkočami, toda v svoji borbi ne omahuje, zato žanje tako lepe in velike sadove.

Današnja naša odlično družbo smatram kot priznanje dobrega in uspešnega združnega dela. To priznanje nam bo dalo novih moči. Prepričan sem, da bomo v bodočnosti lahko pokazali še na večje uspehe.

Nazdravljam srečnemu in uspešnemu združnemu delu!"

V zelo lepih besedah je ban dravske banovine g. dr. Marko Natlačen dejal:

„Čutim se dolžnega, da v imenu dravske banovine izrazim zahvalo vsem onim, ki so sodelovali, da se je v tem kraju zgradil ta dom. Novi dom je za mladino velika pridobitev in moja topla in iskrena želja je, da

bi služil v polnem obsegu našemu naraščaju. Iskreno čestitam Nabavljalni zadrugi uslužbencev drž. železnic na tem izrednem in lepem uspehu in želim, da bi dom izpolnil nalogo, radi katere je bil zgrajen. Želim, da bi mladina našla v njem vsega, česar ji je za telesno in duševno zdravje in krepost potrebno. Srčno me veseli, ker bo mladina iz vseh krajev države, prihajajoč semkaj, občutila lepoto tega dela naše domovine in se tukaj napajala z ljubeznijo do očetnjave.

Današnji dan je veličasten praznik zadrुžne misli. Danes zadrुžna misel slavi dan zmage, kajti ta krasna stavba je rezultat zadrुžnega dela in duha.

Izraz zadruga pomenja, da vsak, ki v njej sodeluje, hoče delati za drugega, za svojega bližnjega. Zadrुžništvo je velikega vzgojnega pomena, ker v človeku ubija sebičnost in razvija v njem smisel za skupnost. Zadrुžništvo človeka uči, da svoje osebne interese žrtvuje v korist zajednice. Prav v tem je vzgojni pomen dela, ki ga vrši zadrुžništvo.

Velika ideja zajednice je ustvarila ta lepi dom.

Iskreno želim, da bi naš narod često slavil tak dan kakor je današnji — dan zadrुžne misli.

Nazdravljam vsem zadrुžnim delavcem in zmagi zadrुžne ideje!“

Nadalje so govorili še: g. dr. Aleksander Ivanov, generalni direktor Činovniške zadruge za štednjo in zavarovanje v Sofiji, ki je poudarjal, da je zadrुžništvo edina organizacija, ki stremi za blagostanjem vseh narodov, in Franz Karner, ki je naglašal:

„Ko sem potoval skozi razne države, sem povsod na mejah videl mnogo utrdb, ki naj bi varovale dotične države in narode. Tudi mi se danes nahajamo v trdnjavi, toda v trdnjavi, ki je plod skupnega dela za blagor vseh. Če nam uspe, da bomo nekega dne v vseh državah imeli take trdnjave kot je ta, čije otvoritvi smo danes prisostvovali, potem smo lahko prepričani, da se bo zadrुžna misel v celoti ostvarila in služila vsem v blagostanje.“

Naposled je zastopnik mestne občine ljubljanske g. dr. T. Klinar izrekel iskrene čestitke graditeljem obeh domov in izrazil veselje, da se je to zgodilo na področju dravske banovine ter željo, da bi temu zgledu sledili še drugi.

*

Vsa slavnost je potekala v najlepši harmoniji, v navdušenju in pristrčnem veselju nad srečno dokončanim delom. Utrjeni v veri, da zadrुžna misel zmaga, so zapustili gosti in zadrugarji Martuljek.

F. G.:

Vzroki zaostalosti naše štednje

Savez štedionica Kraljevine Jugoslavije je objavil v Vesniku št. 4 iz leta 1934 na temelju podatkov Mednarodnega instituta za štednjo, da znašajo hranilnične vloge v važnejših evropskih državah na prebivalca: v Švici 20.000, Vel. Britanije 17.500, na Švedskem 17.000, Danskem 14.000, Norveškem 13.000, v Belgiji 12.000, na Nizozemskem 11.500, v Franciji 11.000, Češkoslovaški 8.000, Nemčiji 8.000, Avstriji 8.000, USA 8.000, Italiji 6.000, Finski 4.500, na Japonskem 1.900, v Romuniji 1.500, na Madžarskem 1.200, v Grčiji 1.200, Jugoslaviji 800, na Poljskem 550 dinarjev. Vidimo torej, da je naša domovina glede prihrankov med zadnjimi. Vzroke te zaostalosti bom skušal pojasniti v naslednjih vrsticah, v prihodnjem članku pa bom skušal pokazati sredstva in pota, ki bi se jih morali poslužiti in ki bi morali po njih hoditi, da bi dvignili štednjo v Jugoslaviji.

Naš človek je kmalu uvidel, da je štednja koristna in potrebna, ker mu osigura obstanek in napredek, ni pa mogel zaupati svojih prihrankov hranilnicam in denarnim zavodom, dokler niso bile urejene pravne in politične razmere ter valuta in denarstvo. Različni pravni predpisi, ki so urejevali štednjo do zloma bivše donavske monarhije, pa obstojajo z malimi izjemami še danes in ovirajo zaradi zastarelosti, da bi se štednja razvila v tisti meri, kot se je razvila v bratskih slovanskih državah Češkoslovaški in Poljski, ki sta vsaka za svoje državno področje kmalu po vojni dobili enoten in moderen zakon o hranilnicah. Zapadne in sosednje velike države pa so imele že pred vojno dobre zakone o hranilnicah, ki so rešile milijarde narodnega premoženja in vzbudile med državljani smisel za štednjo ter vzgojile med njimi varčnost.

Pa ne samo neenotnost starih pravnih predpisov, temveč tudi pomanjkanje prikladnega foruma, ki bi vzgojil naraščaj vlagateljev in pridobil pri njih zaupanje v hranilnične zavode, ter različne odredbe, izdane v korist obstoječih privilegiranih denarnih zavodov, so povzročile zaostalost v napredovanju varčevanja in razvoju naših samoupravnih hranilnic. Precejšnje nezanimanje za napredek štednje kaže tudi dejstvo, da smo praznovali prvič oficijelno dan štednje šele 31. X. 1931, to je tedaj, ko se je praznoval v drugih državah že sedmič. Mi do jeseni 1931 nismo imeli nobenega foruma, ki bi prevzel dolžnost, povezati v skupni organizaciji vseh 60 samoupravnih hranilnic, a do leta 1933 nismo imeli strokovnega časopisa, ki bi svoje

strani in vrstice odprl edinole napredku štednje. To je uspelo ustvariti šele Savezu štedionica Kraljevine Jugoslavije s sedežem v Zagrebu. Savez je bil prvi, ki je odkril javnosti vse nedostatke, ki so zakrivili zaostalost naše štednje, in ki je pokazal pota k napredku.

V dobi največje depresije na denarnem trgu torej ni bilo oficijelnega in avtoritativnega foruma, ki bi razmajane vrste vlagateljev bodril in jim dopovedal, da je držanje in tezavriranje denarja doma in na tujem škodljivo za posameznika in za celokupno narodno gospodarstvo. Posledica te nepovezanosti med vlagatelji in hranilnicami niso zaostale. V dveh letih so nepodučeni in zbegani vlagatelji dvignili okoli 5 milijard vlog in s tem mnogo doprinesli k brezposelnosti in propadanju narodnega blagostanja.

Samoupravni hranilnični zavodi popolnoma altruističnega značaja so se izjednačili z bankami in denarnimi zavodi, ki iščejo pri upravljanju narodnega kapitala le dobiček. Hranilnicam se niso priznali nobeni privilegiji, dasiravno vzbujaajo smisel za delo in štednjo, zbirajo male prihranke najširših slojev prebivalstva in vstvarjajo narodni kapital, ki ga upravljajo v korist naroda in države. Naše hranilnice se niso upoštevale tako kot v drugih bogatejših državah, dasiravno so napravile, vloživši svoj kapital v zidavo šol, vodovodov, mostov, električnih central, bolnic, muzejev itd., mnogo koristnega in čeprav je narodno blagostanje najbolj razvito v državah z gosto in razvito mrežo hranilnic.

Pa ne samo, da je bila samoupravnim hranilnicam posvečena premajhna pažnja, temveč se je celo poslabšalo njihovo stanje z raznovrstnimi odredbami v korist privilegiranih denarnih zavodov. Zakon o ureditvi Državne hipotekarne banke iz leta 1922. odreja, da se morajo vlagati pupilne in depozitne mase, javni fondi, občinske, srezke in oblastne glavnice ter cerkveni denar edino le v Državno hipotekarno banko. Pa tudi zakon o nespornem postopku iz leta 1931. zahteva od sodišč vlaganje denarja mladoletnikov edino v Državno hipotekarno banko. Take stroge odredbe so povzročile, da so morale mnoge hranilnice oddati denar Državni hipotekarni banki, s čimer so mnoge postale nelikvidne in so bile prisiljene iskati zaščite na osnovi odredbe o zaščiti denarnih zavodov in njihovih upnikov. Če bodo upravne oblasti še dalje zahtevale izvršitev vseh odredb iz zakonov, bodo samo v dravski banovini hranilnice primorane izročiti še 100 milijonov dinarjev privilegirani Državni hipotekarni banki, kar bode nelikvidnost samoupravnih hranilnic še povečalo. S takim postopanjem se samoupravnim hranilnicam ne odvzame samo denar in povzročča nelikvidnost, temveč se ruši tudi zaupanje, ki jo je imelo prebivalstvo v te hranilnice ravno radi tega, ker so morala sodišča in cerkve vlagati denar v te zavode.

Samoupravne hranilnice so doživele tudi to, da jih Narodna banka Kraljevine Jugoslavije ni podprla s primernim kreditom takrat, ko so tisoči vlagateljev trkali na okna in zahtevali vrnitev svojih prihrankov.

Zaostalosti v napredku štednje je mnogo krivo dejstvo, da se posveča vzgoji naroda k varčnosti premajhna pažnja. Varčnost ni neka prisvojena človeška lastnost, ona se vseli polagoma v narod kakor druge kulturne pridobitve. Treba je mnogo časa in truda, da se ustvarijo med narodom velike in goste vrste varčevalcev.

Pri nas se bavijo s štednjo banke, zadruge in hranilnice. Ta neorganiziranost štednje in medsebojna konkurenca denarnih zavodov povzročata v napredku narodne štednje zastoje in celo nazadovanje.

To bi bilo nekaj vzrokov zaostalosti naše štednje. Omeniti še moram, da tudi naša stanovska železničarska štednja ni na oni višini kot bi morala biti po številu članov kreditne zadruga, njih denarnih sposobnostih in številu onih, ki so še dolžni pristopiti kot člani v zadrugo. Tudi tu trpimo vsled pomanjkanja pravilne vzgoje in neorganiziranosti propagande štednje. Naša kreditna zadruga bo morala v najkrajšem času zanesti med člane smisel za štednjo z živo besedo do zadnje čuvajnice, sicer ji bodo to polje prevzeli drugi zavodi, ki bodo poželi tudi plodove svojega dela. Dečja štednja se mora razširiti v vse železničarske domove in zadnji naš človek mora poznati moč štednje, ki je po izreku našega pokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Ujedinitelja temelj sreče vsake družine in države in njiju gospodarske svobode in samostojnosti.

Janko Sotošek:

Obrisi sodobnega gospodarstva

(Konec.)

Vzporedno z gospodarskim preokretom h kolektivizaciji se je vršil tudi idejni. Največjega pomena pri tem je nedvomno **Marxov nauk**, po katerem naj bi se izoblikoval nov družabni red. Poleg materialistične miselnosti je osnovna zahteva marksistične ideologije kolektivizacija, to je poddržavljenje važnejših produkcijskih sredstev. Ta smoter zastopa socializem, medtem ko je komunizem radikalnejši in zahteva poddržavljenje sploh vsega premoženja.

Kolektivizem pospešuje tudi sedaj prevladujoče teoretično pojmovanje človeške družbe in socialnega življenja sploh. Sociologija, ki obravnava človeško družbo kot združitev posameznih

individuov k raznim ciljem, je bila do novejšje dobe individualistična. Vso zamisel družbe in družabnega življenja je opirala na poedinca, na njegove sile in zmožnosti. Danes pa se proti takemu enostranskemu pojmovanju človeške družbe vedno bolj uveljavlja univerzalistična sociologija, kateri je prvotna družba in ne poedinec. Po svojem bistvu je torej kolektivistična in vodi nujno v praktični kolektivism. Tudi sociologija, ki predstavlja nekakšno srednjo pot med individualistično in kolektivistično, priznava lasten življenjski smoter raznim družabnim skupinam, zlasti državi in narodu, katere stavlja nad poedinca. Spoznanje pa, da je narod ali država mnogo več kot le vsota trenutno živečih posameznikov, že kaže kolektivistično miselnost.

Po vsem tem je torej jasno, da je kolektivistično stremenje in mišljenje, ki se danes vedno bolj širi, naraven izraz realnih družabnih razmer, saj je naše življenje vedno bolj skupna, družabna zadeva. Zato je vsekakor najvažnejši pogoj za zadovoljivo ureditev sodobne družbe, da se gospodarstvo čim bolj kolektivizira, kajti le tako bo služilo, ne koristim posameznika, temveč obči blaginji. V večini držav pa so danes še vedno ravno najvažnejše panoge gospodarstva in najbolj donosna podjetja pretežno v rokah privatnega velekapitala, treba pa je tudi ta postaviti v službo celote. Tam namreč, kjer obvladuje individualistični princip značaj gospodarstva in je privatna lastnina podlaga produkcije, pobira posameznik ves dobiček. Na interese skupnosti se običajno ozira le toliko, kolikor so koristni njemu in mu morejo služiti. Današnja gospodarska kriza je dokaz, kam pelje neurejeno, samo sebi prepuščeno, tehnično pa tako silno visoko razvito gospodarstvo.

V sedanji krizi se je bolj kot kdaj prej izkazala stara resnica, da se vedno pojavi nov val kolektivizma takrat, kadar odpove individualizem v življenju in v gospodarjenju, če ni v stanju preskrbeti ljudem zadosti življenjskih potrebščin. Zgodovina uči, da splošna stiska vedno prisili ljudi, da združijo vse sile za odpravo stiske in za zasiguranje življenja.

Že takoj po svetovni vojni je začela država, katere dolžnost je skrbeti za dobrobit vseh državljanov, intenzivneje posegati v tok in razvoj gospodarstva. Neprestano so nastajala razna državna podjetja in banke, kot n. pr. pri nas Hipotekarna banka, Poštna hranilnica itd. Danes pa se vedno bolj uveljavlja naziranje, da je mogoče doseči zboljšanje sedanjih težkih gospodarskih razmer le z enotnim in smotrnim vodstvom vsega narodnega gospodarstva, kakor bi to najbolj ustrezalo splošnim družabnim potrebam. Gospodarstvo naj bi se razvijalo po nekih določenih smernicah tako, da bi se različne panoge razvijale v pravem

razmerju. Nekatere izmed njih je treba umetno pospeševati, ker se same iz lastne moči ne bi mogle prav razviti, druge pa zadrževati v pravih mejah. Zato je potreben daljnoviden gospodarski načrt ali program. Tu so seveda velike težave glede tega, koliko naj se od razpoložljivih sredstev v okviru narodnega gospodarstva porabi za produkcijo neposrednih življenjskih potrebščin, koliko pa za proizvodnjo produkcijskih sredstev, strojev, raznega orodja, zgradbe novih objektov itd.

V svobodnem, kapitalističnem gospodarstvu se vlaga kapital v tiste produkcijske panoge, ki obetajo velik dobiček. V kolektivističnem gospodarstvu pa ne sme odločevati zgolj rentabilnostno načelo, treba je upoštevati tudi razne narodno gospodarske in socialne potrebe ter investirati kapital tudi v podjetja, ki ne obetajo velikega dobička. Vendar so izkušnje pokazale, da se glede tega še danes ni našla zadovoljiva osnova in ostaja to slej ko prej eden najtežjih problemov kolektivističnega gospodarstva, kar so občutili zlasti v Rusiji.

Boljševizem, ki je zmagal v Rusiji z oktobrsko revolucijo l. 1917., je začel takoj izvajati popolno socializacijo ali podružabljenje gospodarstva. S poglobitvijo osnovnih pravic delovnega ljudstva so izgubili privatniki vse zemljiške posesti, zemlja in prav tako razna podjetja so postala last države. Država je vzela v svoje roke celotno produkcijo in razdelitev blaga, vsako trgovsko posredništvo je prenehalo. To načrtno gospodarstvo pa je, zlasti zaradi odpora kmetov, kmalu dovedlo do zmanjšanja produkcije. Zato se je kmetijska posest zaščitila pred nadaljnjim razlaščevanjem, začela se je zopet razvijati tudi notranja in zunanja trgovina. Že za časa Lenina in pozneje se je ta takozvana nova ekonomska politika (NEP) močno izpreminjala in da je nov gospodarski red v Rusiji še v razvoju, pričajo vedno nove določbe, tičočee se gospodarstva, ki kažejo odmikanje od starih komunističnih gesel.

Ista kolektivistična miselnost kot pri komunizmu je tudi mogočno gibalo nacionalističnih pokretov, le da je na mestu družbe tu postavljen narod oz. država. Iz te miselnosti je vzknila ideja totalitarne države, ki hoče zajeti vsega človeka in ga popolnoma podrediti le sebi, kajti država naj bi bila po tej ideologiji izvor vsega žitja in bitja posameznih ljudi in ljudskih skupin in zato lahko utemeljeno zahteva popolno predanost sebi. Takšno naziranje zastopata predvsem fašizem in narodni socializem.

Fašizem in narodni socializem sta si poleg drugih nalog nadela tudi to, da organsko zgradita družbo v obliki stanovske države, to se pravi, da se vsi ljudje v državi prisilno organizirajo v raznih stanovih. Pri tem se naslanjata na takozvani korporativni si-

st e m. Ta sistem zadržuje vse produktivne sile v javnopravnih korporacijah, torej delodajalce in delavce v skupnih organizacijah. V korporacijah je organizirana industrija, poljedelstvo, trgovina, promet, banke itd. Korporacije so pod nadzorstvom države, ki jim je dala polnomočje avtoritativno urejevati razmerje med delavci in njihovimi delodajalci v dobrobit nacionalne produkcije in narodne skupnosti. Korporacije naj bi odpravile težavne probleme med industrijo in poljedelstvom, med ponudbo in povpraševanjem, posebno pa naj bi dosegle tak odnos med kapitalom in delom, da bi prenehali razredni boji, ki slabe narodno moč.

Poleg držav, kjer se kolektivizacija družbe in gospodarstva vedno bolj uveljavlja, je tudi mnogo takih, kjer se vodi gospodarstvo še vedno po načelih liberalnega kapitalizma. Toda kakor so sodobna gospodarska vprašanja silno zamotana, je vendar gotovo, da je liberalni kapitalizem, ki je dovedel svetovno gospodarstvo na rob propada, na umiku. Nerešeno pa ostaja vprašanje, kakšen bo nov gospodarski red, kajti borba med raznimi ideologijami je v polnem teku in obrisi končne stabilizacije še niso vidni.

KUHINJA

Kako dolgo se kuha zelenjava?

15—25 minut zelen grah,	20—50 minut sladko zelje in ohrovt,
2 uri korenje,	20 „ artičoka,
12—15 minut špinača,	20 „ beluši (špargeljni),
20—30 „ cvetača,	20—25 „ gobe,
20—30 „ krompir,	1 uro sladka repa.

Navedeni čas velja za kuhanje zelenjave v vodi. Dušena zelenjava je pripravljena hitreje, je okusnejša in izdatnejša.

Dušen grah.

Mlad zelen grah oluščimo tik pred uporabo. V kozici razgrejemo nekoliko surovega masla in dodamo dobro sesekljanega peteršilja. Ko je peteršilj nekoliko ocvrt, stresemo v kozico krožnik izpranega graha ter prilijemo 1—2 žlici vode ter dušimo pokrito na ne prevročem štedilniku in večkrat premešamo. Ko je grah zmečkan in se je tekočina pokuhala, potresemo s prav malo moke, pomešamo in zalijemo z 2—4 žlicami juhe. Pred serviranjem dodamo malo popra in žlico kisle smetane.

Kuhan grah.

V vrelo vodo vržemo malo soli, dva koščka sladkorja in ščepec mete. Grah naj se kuha zvaloma in nepokrit. Ko je kuhan, odcedimo vodo in zamešamo v grah košček surovega masla.

Dušeno korenje. Pripravimo kakor dušeni grah.

Kuhano korenje.

Korenje ostrgamo in ga pustimo nekaj časa v mrzli vodi. Zrežemo ga po dolgem na 4 dele in mu odstranimo stržen, ker diši močno po divjini. Korenje kuhamo v vreli slani vodi in pokrito. Kuhano odcedimo in primešamo malo surovega masla.

Špinača.

Špinačo moramo skrbno očistiti in jo oprati v več vodah. Peresa položimo v kozico, osolimo in postavimo na ne preveč vroč štedilnik. Čim je špinača dala iz sebe dovolj vode, potisnemo kozico na močnejši ogenj in jo kuhamo odkrito še deset minut. Kuhano špinačo odcedimo in dobro iztisnemo vodo iz nje. Na deski špinačo dobro sesekljamo in jo vrnemo v kozico, kjer smo razgrelj surovo maslo, dodamo soli in popra in vse skupaj dobro pogrejemo.

Špinači lahko dodamo žličko moke, pomešano z mlekom ali smetano in kuhamo tako dolgo, da se zgosti.

Karfijola (cvetača).

Denemo jo kuhati v vrelo vodo, v katero smo dodali malo mleka. Cvetača se kuha obrnjena z glavico navzdol. Druga polovica časa se špinača lahko kuha na manjšem ognju.

Mlad krompirček na italijanski način (patatine).

Drobne nove krompirčke ostrgamo, umijemo, obrišemo in posušimo. V kozici razbelimo olje ali mast ali pa oboje ter zvrnemo vanj krompir, ga osolimo in pečemo nepokrite tako dolgo, da so lepo rumeno opečeni.

Tak krompirček lahko napravimo tudi bolj ekonomično: Napol skuhan krompirček stresemo v razbeljeno maščobo, ki je ni treba toliko kakor za surove krompirčke, jih opečemo in serviramo.

Telečje meso s paradižniki v kozici.

$\frac{3}{4}$ telečjega mesa, $\frac{1}{2}$ kg paradižnikov, eno veliko čebulo, različne dišave, zavite v čisto krpico, žlico koruzne moke in trebušne slanine ali masti primerno količino.

Slanino zrežemo na kvadratke in jo opravimo v kozici. Ko je slanina izločila dovolj maščobe, opravimo na njej dobro sesekljano čebulo na večje koščke zrezano teletino. Ko se je meso malo oprazilo, dodamo olupljene in zrezane paradižnike, dišeče trave in sveže zmlatega črnega popra. Vode ne prilijemo, ker dajo dovolj tekočine paradižniki. Kozico pokrijemo in pražimo pol drugo uro počasi na srednje močnem ognju. Ko je meso mehko, ga vzamemo s travami iz kozice, ostalo pa pretlačimo skozi sito in vrnemo v kozico. Ko spet povre, zamešamo žlico koruzne moke, ki smo jo preje zmešali v kremo z malo vode. Ko zopet zavre, dodamo meso in kuhamo še 3–4 minute. Serviramo z makaroni, cmoki, valjanci, rezanci, žličniki itd.

L. Megličeva.

ŽENA IN DOM

L. Megličeva:

Počitek in kozmetika

Sleherno količkaj prebujeno žensko zanima kozmetično vprašanje. Naravno in potrebno je tako. Dokler se človek zaveda sam sebe, ga veseli življenje. Čim se zapusti in se ne briga, kako izgleda zase in za druge, je to znamenje, da nima več pravega užitka na življenju.

Najboljše kozmetično sredstvo je počitek. Vse kreme, pudri, masaže, ruži in svinčniki ne bodo vrnili obrazu svežosti, če je telo utrujeno. Korpulentni ljudje se ne ženejo toliko za delom, narave so flegmatične, njihovi obrazi so sveži, mladostni in neutrujeni. Ljudje z izrazito ovalnim obrazom niso podvrženi debelosti, so bolj gibčni in zato morda tudi bolj delovni. Toda bogve kaka posebna prednost to zanje ni. Prevelika volja do dela jim zgodaj izčrpa telesne in s tem tudi duševne sile. Človek je izrabljen, truden. Telo ima za vse svoje organe predpisano „silo“ in če se ta izrabi, telo oslabi. Krčne žile, otekle noge, marsikatera srčna in trebušna bolezen, a predvsem živčna, je pri ženi posledica, ker ni znala ceniti svojega zdravja, ker ni hotela ščititi svojega organizma. Od ranega jutra do pozne noči je na nogah, proti večeru jih že vlačijo za seboj, kakor da niso njene. Taka utrujenost se hitro začrta v obraz, lica upadejo in se povesijo, oči poglobijo in mlada žena zgleda stara.

Moderno gospodinjstvo opozarja ženo, naj dela čim največ sedè. Saj je toliko gospodinjskih del, ki se dajo resnično prav tako dobro napraviti sedè kakor stojè. Naša žena noče tega verjeti, noče se niti toliko potruditi, da bi se privadila delati sedè.

Vsaka gospodinja, ki mora gospodinjska dela opravljati sama, bi se morala popoldne podati k počitku za par ur. Toda če bi se hoteli prepričati, kdo faktično počiva po kosilu, bi našli počivajoče tiste žene, ki jim gospodinjstvo opravljajo pomočnice. Toda če bi žena hotela, bi vsaka lahko našla malo časa, da se odpočije. Končno je le ona gospodar v hiši. Gospodinjsko delo bi moralo biti tako urejeno, da se napravi čim največ dela popoldne, ko je telo spočito in po naravi bolj aktivno. Veselje do dela ni odvisno od volje, temveč od sprememb v organizmu. Popoldne je temperatura telesa višja in žila bije hitreje. Energija se izrablja notranje, telo popoldne ne more nuditi tiste kapacitete kakor dopoldne. Zato naj se za popoldne prihranijo lažja dela.

Tam, kjer gospodinja nima pomočnice in je dosti dela, naj si tako uredi, da ji bodo tudi otroci pomagali, in sicer dečki prav tako

kakor deklice. Vsak naj ima svoje delo in za tisto naj bo odgovoren. In če gospodinja morda radi malih otrok ni mogoče počivati po kosilu, potem naj gleda, da tekom dneva včasih sede in se nasloni in da ji noge ne visijo. Počitek ni noben luksus, to je potreba, to je dolžnost ženske do same sebe. Zdrava, spočita in dobro razpoložena žena je ljubša otrokom in možu kakor vse od pretirane čistoče se bleščeče stanovanje!

Amerikanska delavska žena in med njimi tudi naše Slovenke si znajo svoje življenje prijetneje urediti. Dopoldne pridno dela, popoldne gre počivat, potem se lepo obleče, pripravi večerjo in čaka z otroci na moža, ki se vrne proti šesti uri. Mož se utrujen in lačen vsede k pripravljeni mizi in se pri svoji rodbini odpočije. Po večerji se cela družina vsede na verando ali vrt, ali pa gredo v park ali kino. Mož ne gre brez žene in otrok nikamor.

Nekaj nege mora žena posvetiti tudi obrazu. Obraz je potrebuje. Goloboko v pore se zajé prah, ki ga ni mogoče odstraniti samo z vodo in milom. Kožo je mogoče očistiti le z mastno kremo, olivnim oljem, toaletno vodo ali z raznimi obkladki. Dobro je najprvo držati obraz nad paro kamilic, potem pa namazati s kremo in jo obrisati. Navadno olje se za obraz ne sme uporabljati, ker napravi kožo trdo. Iz istega razloga se olje ne sme uporabljati pri lakastih čevljih.

Toaletno vodo si vsaka žena lahko napravi sama. V kozarec za marmelado zreže nekaj limon in nalije toliko vode, da je limona pod vodo. Po treh dneh odcedi vodo in doda enako količino čistega alkohola. Če taka voda nekaj časa stoji, dobi zelo prijeten duh. Obraz čistimo tako, da zmočimo majhen košček vate ali mehko krpico ter umijemo obraz.

Drugo čistilno sredstvo je rumenjaki, pomešan z nekaj kapljic limone. Rumenjaki namažemo po obrazu in se vležemo, dokler se ne posuši. Ko začne koža vleči skupaj, se umijemo s toplo vodo in takoj namažemo s kremo. Koža postane gladka, čista in sveža.

Puder je neškodljiv za kožo samo takrat, če smo dali na kožo pod puder tanko plast kreme. Kremo je treba namazati in jo takoj z mehko krpo obrisati, kar je je preveč. Nato šele puder. Isto velja za ustnice, če se uporablja rdečilo.

Zvečer je treba obraz vedno očistiti in namazati s kremo. Suha koža ne prenese mila, ker milo odvzema obrazu maščobo, ki je ima premalo. Milo je rabiti le poredkoma in čistiti obraz raje s toaletno vodo ali kremo.

Otroci dvajsetega stoletja ne uživajo več ob češčenju upognjene postave, trudnega, razoranega obraza in trdo žuljave roke svoje matere. Otrok modernega časa je pravičnejši, on se zaveda, da ima tudi mati pravico do svojega življenja!

Kaj nam nudi naša združna trgovina v kozmetičnih predmetih?

Nekaterim ne bode prav, če govorimo o kozmetičnih sredstvih in kaj od teh predmetov lahko dobijo v naši združni trgovini. Pomisliti pa morajo, da je mnogo članov, ki se tudi za to zanimajo in tudi take predmete zahtevajo. Tudi njih želje moramo upoštevati!

V omari toaletnih in kozmetičnih potrebščin, katero zalogo so zadnje čase v naši trgovini precej izpopolnili, vidimo sledeče stvari: **Kreme** za suho in mastno kožo: Tokalon, Elida, Limonova Crema, Urania, Kamilična, Nivea etc. **Pudri**: Tokalon, Elida, Leichner v vseh nijansah in za vsako kožo, temno in svetlo. Kreme in pudri od poznanih in priznanih firm. Rdečila za ustnice in ruži v bolj ali manj naravnih barvah. Dalje svinčniki za obrvi, vazelin za lišaje in še vse druge stvari, ki eksistirajo kot dopolnilo naravni lepoti.

Bolj važno poglavje je **kolinska voda** ali **parfem**. Zdaj si že težko mislimo dom ali osebo, ki ne bi imela kje v omari za perilom skrbno skrite stekleničke teh dišav. Neparfumirana kolinska voda je zelo prijetna, če jo razpršimo v bolnikovi sobi. Zrak postane čistejši, bolnik laglje diha. Parfem uporabljamo le ob izrednih prilikah, kadar imamo na sebi najbolj „zahmašno“ obleko, kolinsko vodo pa lahko uporabljamo svobodneje. Kolinsko vodo dobimo v naši trgovini naravno ali parfumirano s tistim vonjem parfema, ki nam najbolj ugaja. Duh po vijolicah, šmarnicah, španskem bezgu nam je vedno prijeten. Tudi parfem Maria Farina je zelo znan in jako prijeten. V trgovini imajo tudi vse potrebščine za gospode, ki se sami brijejo.

Vsi kozmetični predmeti so dolgo ohranljivi in če nanje le količej pazimo, jih imamo lahko dolgo časa.

* * *

Rezilo za britje uporabljaj lahko še enkrat tako dolgo, če ga primerno hraniš in neguješ. Rezilo postane topo in neuporabno predvsem radi tega, ker zarjavi. S prostim očesom tega niti ne vidiš, opazil pa boš to pod mikroskopom.

Rjavenje preprečiš, če namažeš dobro obrisano rezilo po uporabi z maščobo; zadostuje že, če obrusiš rezilo ob dlan, ki je skoro vedno toliko mastna, da odda dovoljno količino maščobe.

Poskusi! Dva- do trikrat dalje boš lahko uporabljal rezilo.

X. R.:

Zamenjavanje in dodavanje matic — prevoz na pašo

Ker so trotje čebelam sedaj nepotrebni, jih začno moriti. Moritev trotov se začne često že v juniju — ravna se pač po tem, koliko ima dotična družina zaloge; manj medu — preje z zastonjkarji iz panja. Panji, ki le dolgo nečejo odgnati trotov, so sumljivi. Tak panj navadno prelega matico, kar se v juliju lahko zgodi še brez škode za rod in donos. Zamenjamo pa proti koncu julija stare matice lahko tudi mi ter napravimo obenem nekaj poletni pregled panjev. Članek v „Zadrugarju“ letošnjega maja opisuje, kako prelegajo matico čebele, mi pa sedaj že oprášeno matico kar dodamo družini, kateri hočemo odstraniti staro matico. To se lahko izvrši na več načinov. Letošnji Zadrufni koledar opisuje na strani 97 dva taka načina. Kdor pa ima prašilček in si sam vzgaja matice, lahko ugotovi, kdaj je začela mlada matica zalegati. V tem slučaju zamenja matico sledeče: sate iz plodišča razpostavi na kozico tako, da se niti sati niti čebele na njih nikjer ne dotikajo. Staro matico poišče in uniči, a sate iz prašilčka pomeša med sate na kozici, toda tudi sedaj se ne smejo nikjer medsebojno dotikati. Z razpršilnikom nabrizga nato vse čebele z osladkano vodo, kateri je dodal malo dišave po janežu ali melisi. Nato zloži sate zopet v plodišče, toda izloči sate s trotovino ter črne in nelepo izdelane sate, a istočasno uredi že zimsko gnezdo tako, da postavi sate z obnožino bolj na kraj. (V plodišču naj bo sploh le lepo satje; starejše satje naj gre v medišče, poškodovano naj se izmenja z lepimi sati ali satnicami). Čebele so se čutile na kozici osamele, pa se hitro spraše v panj in večinoma rade sprejmejo matico. Panj treba pregledati, toda šele čez teden dni, da se čebele ne razburijo in ne umore matice.

Pri zamenjavi matice treba upoštevati navade čebel: družina, ki je imela oplojeno matico, ne sprejme neoplojene. Iz izkušnje vemo, da sprejmejo osirotele čebele rajši starejšo matico kakor mlajšo, raje oplojeno kot neoplojeno, raje v tujem (posebno praznem) panju kot v svojem, raje sprejme novo matico slabša družina, kakor pa močna, raje matico svojega plemena kot pa tujega in končno raje družina, ki se dobro zaveda svoje osirotlosti, kakor pa ona, ki se tega popolnoma še ne zaveda. Zato moramo pustiti osirotelo družino par ur, da se zave svoje osirotlosti. Matico, katero bomo pridejali osiroteli družini, zapremo v matičnico, katero namažemo z medom osirotelega panja ter postavimo v čebelno gnezdo. Drugi dan pogle-

damo, kako se vedejo čebele. Če sede mirno na matičnici in ni slišati nikakega sikanja, odpremo zamašek na matičnici ter ga nadomestimo z voščenim pokrovcem, katerega čebele izgrizejo in matico sprejmejo. Če so pa čebele nemirne, silijo z zadki v matičnico, iztegujejo žela, obdajajo matičnico v gruči, tedaj naj raje pustimo matico še kak dan v matičnici. Pri izmenjavi matic moramo biti previdni, da ne povzročimo ropanja.

V avgustu imamo pri čebelah le malo opravka. Skrbeti moramo, da bodo panji z maticami v redu do ajdove paše, na katero smejo iti le prav močni panji z oplojenimi maticami, ker bi bili slabiči in osiroteli panji prav gotovo izropani. Važnejše delo je, da pripravimo pogoje za dobro prezimljenje ter s tem položimo temelj za uspešno čebeljarjenje v naslednjem letu. Čebele same začno polagoma s pripravami za zimo: preganjajo trote, okrog zalege napolnijo vse prazne celice z medom, ki ga tudi pokrijejo, a med medom in zalego so celi kolobarji obnožine, ki se proti sredini vedno bolj večajo, a zato se prostor za zaleganje vedno bolj krči. Sedaj odberemo panje, katere smo določili za pleme. Močni gredo na ajdo, da izkoristijo še to zadnjo pašo, slabiče pa združimo. Težko se odločimo zmanjšati število panjev, toda imejmo pred očmi, da je bolje en krepak plemenjak kot par slabičev. Pri združevanju uredimo obenem že zimsko gnezdo, kakor že v prvem odstavku opisano. Obenem ugotovimo stanje zaloge in zalege. Če ima kak panj preveč obnožine, jo dodamo revnejšemu.

Pregled panjev je posebno potreben pri izrojencih in drugih, da ugotovimo, če so dovolj krepki za zazimljenje in če imajo dovolj zaloge ter če je zalega zdrava. Po izgrizenih ostankih matičnjaka lahko ugotovimo, kateri panji so menjali matice. Zaloge naj ima plemenjak v AŽ panju vsaj 12—15 kg, raje malo več kot premalo. Neporabljen med pride tako in tako naslednje leto v medišče in točilo, a s tem, da imajo čebele večjo zalogo, si prihranimo pomladansko pokladanje. Če zaloge ni dovolj, moramo pitati s sladkorjem, kar je sedaj bolje kot z razredčenim medom. Če se medu doda voda, se med vedno kemično menja; grozdni sladkor hitro shlapi, a kisline in rastlinski ekstrakti delujejo različno ter čebele lahko obole sredi zime na griži. Razredčen med je dobra hrana le spomladi. Pokladamo le zvečer, če mogoče, vsem panjem naenkrat, ker potem ne napadajo slabičev. Seveda moramo imeti dovolj pitalnikov.

Na mnogih krajih se konča čebelan paša z julijem. Malo resja, ajde, bele detelje in jesenskih cvetic ne pride v poštev. Kdor ne vozi na ajdovo pašo, v njegovem kraju pa ne bo izdatne jesenske paše, stori najbolje, če omeji matico z matično rešetko le na nekaj satov, ker

ni pametno imeti po končani jesenski paši polne panje čebel, pa nič medu. Dobro je pa tudi pokladati v drugi polovici avgusta vsakih 5 dni po pol litra sladkorne raztopine, ker matica potem živahneje zalega in panji imajo več mladih čebel za drugo leto; panji s samimi starimi čebelami se spomladi ne razvijejo hitro.

Kdor vozi na ajdovo pašo naj pomni: težke medene sate treba preje izločiti, toda čebelam moramo pustiti vsaj za nekaj dni medu, ker se nam sicer prav lahko pripeti, da moramo med ajdovo pašo pitati. Saj med, puščen v panjih, ni izgubljen, nasprotno še bolje shranjen kot v posodah. Kar ga čebele ne porabijo, ga lahko iztočimo z ajdovcem. Pri prevozu na pašo se polože pod panje krpe, seno ali slama. Čebele naj imajo dovolj zraka, zato naj se pritrdi mreža na vrata in na žrelo. Satniki naj stojijo pri prevozu z železnico pravokotno na železniško os, pri prevozu s cestnimi vozili pa vspešno z osjo.

Med ajdovo pašo ne smemo točiti; med še ni goden ter povzročimo tudi ropanje; radi tega pustimo čebele sploh popolnoma pri miru.

Ko ponehava ajdova paša, zožimo žrela vsem panjem, a po koncu paše odpeljimo čebele takoj domov, ker s tem pokažemo vljudnost do tamkajšnjih čebelarjev. Slabiči na ajdovi paši so naravnost nevarnost za lastnika. Po končani paši jih drugi panji izropajo in kadar se ropanje enkrat začne, ga je težko ustaviti. Okrog Malega Šmarna paša na ajdi hitro preneha, tedaj pa s panji takoj domov. Panjev tudi doma ne smemo takoj odpirati niti točiti. Čebele naj se umirijo in med naj dozori — potem naj se šele toči.

Molji so sedaj na vrhuncu svojega razvitka; zato moramo rezervno satje često pregledati, zračiti in žveplati. Zapiski o pojavih, pregledih itd. v posameznih panjih naj se še vedno vodijo, enako tudi zapiski o stroških in o dohodkih.

Na kraju naj omenim, da je tiskarski škrat v zadnjih dveh čebelskih člankih naredil iz živalnih družin, živahne, kar so čitatelji gotovo sami opazili iz smisla stavka samega.

LEPOSLOVJE

Jan Neruda: Prva železnica v Pragi

Letos je sto let, kar so začeli prvo železnico na Slovaškem: iz Bratislave preko Trnave na Šered.

Ta tehnični pojav je našel pot tudi v leposlovje. Kako so spčetka gledali ljudje na železnega konja, kaže svetovno znana slika,

ponatisnjena v „Novicah“ in l. 1934. v Kroniki slovenskih mest (Jenko Jože, Ko nam je stekla prva železnica). Prešeren je poudaril praktično plat novega izuma:

Bliža se železna cesta,
nje se, ljub'ca, veselim;
iz Ljubljane v druga mesta
kakor tiček poletim....

Župančič je ujel estetski vtisk:

Pošastno sopihajoč
kot demon vlak gre v noč...

Odpor ljudstva proti „hudičevi“ iznajdbi so očrtali razni pripovedniki. Znana je Kersnikova povest „Nova železnica“ (1888), medtem ko se Meškova „Srakoperjeva hruška“ protivi le običajni cesti. Motiv srečamo pri Tavčarju „4000“, Mencingerju „Skušnjave in skušnje“, pri Jakliču, pri M. K(unčiču) „Pesem polja“ (Naša moč 1936). V svoji mladosti sem naletel na povest, kjer ima hlapon tehtno vlogo, v Slovenskih večernicah ali Mohorjevem koledarju. V naslednjem podam prevod zgodbe, ki je Jan Liška ni vzel v Nerudove Malostranske povesti (1936).

* * *

Spominjam se tega, kakor bi bilo danes, namreč ne prve voznje, pač pa zgodbice o njej. Na vsakdanje klepetanje so se bili zbrali pri nas ljubi obiskovalci: pred vsemi gospod Hartman, bivši graščinski uradnik, pozneje pisar na praškem namestništvu; dalje gospod Fiškandl, ravno tako bivši graščinski uradnik in pozneje diurnist, ki je veljal za odličnega lepopisca. Imel sem ga rad, ker ta vrli mož je imel večkrat v žepu kak groš za me. S tem me je učil sladkosnedati — Bog mu povrni!

Ko je videl, da sta vstopila oba gospoda, je prišel še gospod Šercl, naš sosed iz iste hiše „Pri dveh soncih“ k nam in njegova žena z njim, oba v lepih belih predpasnikih. Gospod Šercl je bil namreč gostilničar, poleg tega udi meščan in ostromrelec.

Gospod Hartman je pripovedoval — kakor je slišal od drugih — o nedavni prvi voznji z Dunaja v Prago. Kako se je trlo okoli kolodvora „vse črno“ ljudi, človek bi se zadušil, zadušil! Kako je prihrumel vlak, z dvema strojema spredaj in kako so zbrani kričali: „Slava! Živio!“ Kako je potem nekdo splezal na stroj, vihtel klobuk in zaklical: „V desetih urah zopet na Dunaju!“ In parni stroj si je eno zažvižgal in odfrčal poročat Dunaju, da je prvi vlak srečno prispel. Brzjava takrat namreč še ni bilo.

Za trenotek je vse utihnilo. „Kako pa gre to? Kdo to poteza ali poriva?“ je nazadnje vplašal moj oče.

„Nihče. Para ga vleče!“

„Para... Grobna tišina. O tej pari premišljajo. Majejo z glavo.

Gospa Šerclova vzdihne: „Bog nas bo za to že kje drugje udaril!“

„Nekaj pa le mora biti v tem...“ je zopet pripomnil moj oče.

„V desetih urah... tega vendar ne bi izdržalo nobeno oje, nobeno kolo in ogrodje voza!“

„Vse je železno!“ je dejal gospod Hartman. „To mora stati denarja, strašnega denarja!“ je tožil gospod Šercl. „Če bi ga rajši dali siromakom!“

„In koliko njiv bo uničenih! Pri Pardubicah so sama dobra polja!“ je dodal Fiškandl.

„Vse žive dni me nihče ne pripravi do tega, da bi sedla v to reč!“ se je zarotila moja mati.

Ubožica je ostala mož-beseda. Mene je pa najbolj zanimal človek, ki stoji na lokomotivi, vihti klobuk in vpije: „V desetih urah!... Od takrat se mi je zakoreninila predstava, da vsak strojevodja maha s klobukom. Še danes takoj pokukam na „lukomatijo“ in njenega vodnika, če vidim vlak. Toda nihče ni še nikoli na njej s klobukom mahal.

A. Debeljak.

ZADRUŽNI VESTNIK

MLADINSKI DOM

— DOM ZDRAVJA IN VESELJA

Mladinski dom pod Martuljkom je oživel, dobil je svoja pljuča in srce. 5. t. m. je sprejel sto deklic v starosti od 6.—14. leta pod svojo gostoljubno streho.

Prišle so od vseh strani, po večini so pa iz dravske banovine. V jedilnici so zbrane, deli se jim prva južina, v Mladinskem domu dobijo prva navodila, vsaka dobi tiskan hišni red. Nekam plahe so še, tišina vlada v jedilnici, tudi par objokanih obrazkov se vidi, ne poznajo se še med sabo. Nov, prostran, še ne doumen svet je to zanje.

Človek nemo stoji in opazuje. Ta krasna, prostorna jedilnica, zgrajena po vseh predpisih moderne higijene! Sto jih sedi za mizami, a je še vedno velika dovolj, da sprejme nove goste.

Uslužbenci nosijo velike skodelice kave na mizo z znatnimi kosi kruha, namazanega z marmelado. G. predsednik hodi od mize do mize, vprašuje, ali je katera še lačna, ima katera še kako željo itd. G. tajnik jim dodeljuje sobe, omare in postelje. Tam ob strani stoji par skrbnih mamic in resnih očetov, pa če tudi bo slovo težko, izgleda, da zapuščajo Mladinski dom z zadovoljstvom, ker so prepričani, da so izročili svoje ljubljenske v skrbne in vestne roke. — Gremo v prvo nadstropje — k zdravniški preiskavi. V sredi poslopja se nahaja zdravniška ordinacija, na vsaki strani je po ena bolniška soba, vse imajo izhod na ogromno, sončno teraso. Gospodje od uprave pomagajo, delajo kartoteko, beležijo težo: 40, 25 kg. Anica tehta celo samo 20 kg. Tehtamo jo še enkrat, na žalost zopet samo 20 kg.

Ženska deca pred Mladinskim domom.

Pogled na Martuljkovo skupino iz Mladinskega doma.

Malo jih je, ki so primerno, ali celo dobro razvite, komaj 50%. Slaba, nezadostna, enostranska prehrana, vlažna, zaduhla stanovanja pijejo kri in žrò meso z nežnih nedorastlih telese, počasi, pa sigurno. Šibke kosti, slabo zobovje, zatekle žleze, bledota obrazov, otroška nervoznost, to so same negativne postavke za srečni razvoj teh malih bitij in resen opomin vsem, ki jim je pri srcu življenjska moč in zdravje naroda.

To bi bil nekako prvi vtis, prva bežna slika o zdravstvenem stanju našega naraščaja. Pravim našega, ker sem prepričan in ker imam v tem pogledu nekaj izkušenj in vem, da tudi drugod ne prihaja v mladinske domove najboljše razvita deca. Podčrtati bi bilo še to, da so tu po večini otroci naših vrlih železničarjev, od ročnega delavca pa do višjega uradnika, otroci onih državnih nameščencev, ki se pri svojih skromnih plačah borijo za svoj življenjski obstanek v večnem prahu in dimu in v stalni življenjski nevarnosti.

In zdaj se vprašamo: Ali ni tipično za našo dobo in razmere, da so prav skromni ljudje s svojimi majhnimi sredstvi postavili tako impozanten Mladinski dom, gotovo enega najlepših spomenikov kralju Aleksandru I. Zedinitelju, v trajno korist naši slabotni deci in v ponos naši ožji in širši domovini. Če velja kje, velja gotovo v tem primeru pregovor: „V slogi je moč!“
Dr. Matko Mrgole.

LETOVANJE DEČKOV V GOZDU-MARTULJKU.

Dečki odpotujejo na letovanje v Gozd-Martuljek iz Ljubljane pod nadzorstvom članov upravnega odbora dne 5. avgusta t. l. z vlakom, ki odhaja z glavnega kolodvora ob 11. uri 48 minut. Zbirališče je ob 11. uri 20 minut v dvorani železničarskega glasbenega društva „Sloge“ v Pražakovi ulici šte. 19. Od tu odidejo dečki skupno na kolodvor.

RES VREDNO! Lansko leto umrli ruski literat Kalinikov, sin meniha, je napisal velik sodobni ruski roman „Relikvije“. Koncept je širok, popis ljudi in dogodkov realističen, kakor pri Dostojevskem, Tolstoju in drugih slovečih ruskih piscih. Prvi del romana je izšel v Rusiji pred boljševiki. Drugi del tega romana pa ni mogel več iziti v Rusiji, ker so ga boljševiki prepovedali. Popisuje namreč dogodke revolucije in posamezne politične vodnike revolucije povsem objektivno. Roman je bil preveden v mnoge jezike. V slovenščino ga je prevedel literat Rudolf Kresal pod imenom „Ženske in menihi.“ Ima nad 1000 tiskanih strani, vezan je krasno v platno v dveh zvezkih. Oba zvezka staneta Din 150.—. Kupnina pa se lahko odplačuje mesečno po Din 20.— brez poštnine. Povdarjamo, da ima roman trajno literarno vrednost. Naroča se pri tiskarni J. Blasnika nasled. v Ljubljani., Breg 10.

„Zadrugar“ izhaja mesečno 20tega in stane celoletno 24 Din, posamezna številka 3 Din. Naroča in reklamira se pri upravnem odboru N. Z. U. D. Ž., Ljubljana, Masarykova cesta, kamor se pošiljajo tudi dopisi. — Odgovorni urednik: Dr. Benko Leopold, Kolodvorska ulica št. 39. — Tisk J. Blasnika nasled. Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. — Odgovoren L. Mikuš.

Gradnja večstanovanjske hiše v centru mesta Ljubljane

Ni ga skoraj stanu v državi, ki bi pokazal toliko smisla za gospodarsko samoosvojitve, kakor železničarji. Uspehi, ki so jih dosegli železničarji na gospodarskem-zadružnem področju, so vsled tega na zavidljivi višini. Če motrimo ta sveži razmah samo v območju ljubljanske železniške direkcije, moramo priznati, da je železničarski stan dokazal visoko organizacijsko sposobnost, združeno z gospodarsko preudarnostjo in zrelostjo.

Železničarji so osobito v prvih povojnih letih težko občutili pomanjkanje stanovanj. Vsakomur je znano, v kakih prostorih — nevrednih imena stanovanja — so se v onih časih stiskale družine železničarjev. Iskali so izhoda iz tega nevdržnega stanja v samopomoči in ustanovili lastno stavbno in kreditno zadrugo pod imenom „BAJTAR“. Zadruga je šla na delo vztrajno in dosledno in uspehi niso izostali. V Šiški je nastala po zaslugi „BAJTARJA“ velika kolonija železničarjev. Cel kompleks, ki je bil pred leti še polje, je danes en sam negovan vrt, iz katerega gledajo lepe stanovanjske hiše z zdravimi in higijenskimi stanovanji. Na ljubljanskem polju pa so pridobljena stavbišča deloma tudi že zazidana.

Težek gmotni položaj, v katerem se danes nahaja železničar, stavbno gibanje zelo ovira. A upati smemo, da pridejo boljši časi, ko si bo še marsikdo lahko uresničil svojo željo po lastnem domu.

Zadruga „BAJTAR“ spričo gospodarske depresije nikakor ni okrnila svojega delovanja. Dobro se zaveda, da mora biti pripravljena, nuditi svo-

jim članom izdatno pomoč, čim se zboljšajo gospodarske razmere. Vpoštevajoč, da železničar vobče zaradi visoke cene ne more misliti na lastno hišo v bližnjem mestnem območju, se je v zadrugi „BAJTAR“ pojavila misel, zgraditi večjo stanovanjsko hišo v centralni legi mesta z lastništvom posameznih stanovanj. S tem bi bilo ustrezno zlasti onim, ki iz kateregakoli razloga ne morajo stanovati na periferiji mesta in ki želijo udobno stanovati bolj v centru.

Po približnem proračunu upravnega odbora zadruga „BAJTAR“ bi znašala cena dvosobnega stanovanja z vsem komfortom in pritklinami, všteti kleti in podstrešne prostore ca 110.000 do 120.000 dinarjev. Potrebno bi bilo, da vsak reflektant razpolaga z dvetretjinskim ali pa vsaj s polovičnim zneskom. Za preostanek bi mu zadruga izposlovala dolgoročno hipotekarno posojilo. Vknjižba lastninske pravice stanovanja po sedanjem zemljejknjižnem zakonu sicer ni mogoča, to pa ne bi bila ovira za zemljejknjižno izvedbo, ker bi se vknjižba posestva posameznih stanovanj izvršila pod naslovom solastništva posestva v enakih delih. Na tej podlagi bi se tudi izvedle vknjižbe hipotekarnega dolga posameznika. Vse te posle bi pa itak izvršila in posredovala zadruga „BAJTAR“.

Vabimo vse interesente za gornji načrt, da se javijo pri zadrugi „BAJTAR“, Kolodvorska ulica 26, dvorišče, vsak ponedeljek in petek od 18.—19. ure in ob sredah od 14.—15. ure, da se bo zamoglo čimprej začeti s potrebnimi predpripravami.

Opozorilo članstvu!

Vzlic vsem pojasnilom prihajajo še vedno vprašanja na našo zadrugo radi zelenih listkov, višjega zavarovanja, zavarovanja za doto, zavarovanja otrok itd.

Da bi dobili člani glede teh in podobnih vprašanj pravilne informacije, jih bo tekom prihodnjih dni obiskal naš poverjenik na domu in jim podrobno razložil vse, glede česar so na nejasnem.

Nabavljalna zadruga uslužbencev drž. železnic, r. z. z o. z. v Ljubljani

CENTRALA: LJUBLJANA, MASARYKOVA CESTA 17 • TELEFON ŠT. 22-41 IN 22-48

PRODAJALNE

Ljubljana:

Glav. kol., Masarykova cesta 17, telefon št. 2248
Gor. kol., Bleiweisova cesta 35, telefon št. 2641

Maribor:

Koroški kol., Frankopanska c. 34, telefon št. 2061
Glav. kol., Aleksandrova cesta 42., telefon št. 2825

Prodajamo samo članom.

CENIK št. 7

Obračunske cene veljavne od 20. julija 1937 naprej.

Zadruga si pridržuje pravico, objavljene cene med mesecem znižati event. zvišati.

Na reklamacije se oziramo le takoj ob prejemu blaga.

Mlevski izdelki

Moka Ogg kg	3-30
„ Og „	3-30
„ št. 2 „	3-10
„ št. 5 „	2-90
„ ajdova „	4-50
„ koruzna „	1-80
„ krmilna „	1-70
„ ržena „	3-—
Otrobi, koruzni „	1-10
„ pšenični debeli „	1-60
„ „ drobni „	1-35
Zdrob, činkvantin „	2-75
„ koruzni „	2-25
„ pšenični „	4-—

Testenine

Domače

Fidelini kg	6-75
Krpice „	6-75
Makaroni „	6-75
Polži „	6-75
Rezanci „	6-75
Špageti „	6-75
Zvezdice „	6-75

Jajčne

Makaroni kg	9-50
Polži „	9-50

Jajčne v kartonih

Makaroni kg	10-50
Špageti „	10-50
Jajnine vseh vrst „	17-—
A. C. „ „ „	18-—

Riž

Carolina kg	11-—
Ia „	8-—
Ila „	7-—

Deželni pridelki

Čebula, domača kg	2-—
Čebula, pražena „Cepo“ doza	6-—
Česen kg	7-—
Fižol, cipro „	—
„ prepeličar „	3-25
„ II. „	2-—
„ tetovski „	4-50
Grah rumen „	5-50
Ješprenj „	3-75
Ješprenjček „	7-—
Kaša „	4-—
Koruza, debela „	1-85
„ drobna „	1-85
Krompir „	—
Leča, domača „	—
Leča, Ia „	10-—
Piča za kure „	2-—
Ptičja hrana „	8-—
Tropine, lanene mlete „	2-10
Ječmen „	2-50
Oves, semenski „	2-15
Proso „	2-—
Pšenica „	2-30
Zelje kislo „	—
„ „ v sodčkih bru- to za neto „	—

Sadje južno, sušeno in sveže

Rozine, Ia kg	14-—
Rozine, Ila „	12-—
Slive, suhe, bosanske „	7-—

Fige v vencih kg	7-—
Hruške suhe „	6-—
Lešniki, tolčeni „	42-—
Limone kom.	1-—
Mak, plavi kg	14-—
Mandeljni, Ia „	52-—
Orehi, celi „	7-—
Orehova jedrca „	22-—
Pomaranče kom.	—
Rožiči, celi kg	6-—
Rožičeva moka „	6-—

Sladkor

Kocke kg	15-25
Sipa, drobna „	13-75
„ debela „	13-85
V prahu „	15-25
Bonboni „	25-—
„ Fourres, Ia „	40-—
„ „ Ila „	30-—
Kandis kg	23-—
Margo slad „	44-—
Šumeča limonada kom.	1-—

Sol

Fina kg	—
Morska „	2-75
Namizna „	—

Kava

Perl kg	65-—
Portoriko „	78-—

Otroški piškoti	zav.	15.—
Ovomaltine, mala	doza	10.50
„ srednja	„	24.—
„ velika	„	43.—
Paradižniki, 1/8 kg	„	3.75
„ 1/2 „	„	8.50
Sir, Chalet, Ia	kom.	3.25
„ „ Ila	„	1.50
„ „ Ila	škatl.	7.—
„ emendolski, Ia	kg	25.—
„ Parmezan	„	75.—
„ stiški	„	22.—
„ trapistovski	„	20.—
„ liptavski	„	25.—
Soda, jedilna	„	20.—

Pudingi in pecilni praški

Božanska jed	zav.	5.—
Citronin prašek za puding	„	2.50
Čokoladne jedi	„	4.20
Čokoladna krema	„	3.50
Čokoladni prašek za puding	„	2.80
Makronin prašek za puding	„	4.20
Malinov prašek za puding	„	2.50
Mandelnov prašek za puding	„	2.50
Pecilni prašek	„	1.—
Pripomoček za vkuhavanje	„	2.—
Rdeči zdob	„	3.50
Rumenilo	„	1.—
Vanilijeva krema	„	3.—
Vanilijin prašek za puding	„	2.50
Vanilin sladkor	„	1.—
Zmes za šartelj	„	12.—

Dišave

Cimet, cel in zmlet	zav.	3.—
Ingver	„	3.—
Janež	„	2.50
Kamilce	kg	30.—
Klinčki (žbice), celi in zmleti	zav.	2.50
Korjander	„	2.50
Kumna	„	2.50
Lavorjevo listje	„	1.—
„ zrnje	„	1.—
Majaron	kg	55.—
Muškatov cvet	zav.	3.—
Muškatovi orehi	kom.	—50
Paprika, huda	zav.	3.—
„ sladka	„	3.—
Piment, cel in zmlet	„	2.50
Poper, „ „ „	„	3.—
Vanilija v šibkah velika	kom.	2.75
Žafran	zav.	1.—

Tekočine

Kis za vlaganje	l	3.50
„ nav., dvojno močni	„	3.25
„ vinski	„	5.—
Olje, bučno	„	14.—
„ italijansko	„	19.—
„ namizno	„	14.—
„ olivno Ia	„	19.—
Francosko žganje, mala	stekl.	10.—
„ „ srednja	„	24.—
„ „ velika	„	48.—
Brandy, à 0'17 l	„	—
„ „ 0'35 l	„	28.—
„ „ 0'70 l	„	46.—
Liker, Balkan, grenki	l	42.—
„ „ sladki	„	42.—
„ Pelinkovec	„	37.—
„ razni	„	38.—
Rum Ia, à 1/2 l	stekl.	34.—
„ Ia, „ 1 l	„	58.—
„ Ila, „ 1/2 l	„	22.—
Esenca za liker	„	5.—
Rumova esenca	„	8.—
Žganje, borovničar, à 1/2 l	„	24.—
„ brinjevec, „ 1/2 l	„	18.—
„ slivovka, „ 1/2 l	„	16.—
„ tropinovec, „ 1/2 l	„	18.—
Žganje kumovica iz dvorskkih vinogradov	l	30.—
Vino, belo, štajersko	„	12.—
„ cviček	„	10.—
„ belo, dalmatinsko	„	8.—
„ Opolo	„	8.—
„ Prošek	„	24.—
„ Vermut	„	26.—
Malinovec, à 1/2 l	stekl.	14.—
„ odprti	kg	18.—
Radenska voda 14/10 l	stekl.	7.—
„ „ 1/2 l	„	3.50
Rogaška voda 14/10 l	„	7.—
„ „ Donati 1 l	„	6.50
Grenka voda Fr. Jožefova	„	11.—
„ „ Palma	„	10.—

Potrebščine za perilo

Mila

Benzit	zav.	5.—
Hubertus, sivo	kg	10.—
„ navadno	„	12.—
„ terpentin	„	13.50
Merima	„	13.—
Sunlight	zav.	2.—
Schicht, navadno	kg	13.—
„ terpentin	„	14.—
Zlatorog, navadno	„	12.—
„ terpentin	„	13.50

Pralni praški

„Ena“, milne luske	kg	35.—
„Henko“ soda	zav.	3.—
Lux	„	4.50

Perion	zav.	4.50
Persil	„	6.—
Radion	„	5.25
Snežinka	„	4.50
„Tri,, soda	„	3.—
Ženska hvala	„	2.50
Radost peric	„	2.50
Teksil	„	2.50

Druge potrebščine

Soda za pranje	kg	2.—
Lug	„	3.75
Boraks	zav.	2.50
„ carski	škatl.	5.75
Škrob rižev	„	5.—
„ „	zav.	1.50
Plavilo v kockah	„	2.50
Plavilni papir	„	1.50
Pralni stroji, leseni, mali	kom.	13.—
„ „ „ vel.	„	14.—
Pralni stroji, pločev. mali	„	15.—
„ „ „ vel.	„	17.—
Vrvi za perilo	15 m	Cene po kvaliteti
„ „ „	20 „	
„ „ „	25 „	
„ „ „	30 „	
„ „ „	35 „	
„ „ „	40 „	
Obešalniki za sušenje perila	kom.	20.—
Ščipalka za perilo	„	—25

Toaletni predmeti

Milo, Bobi	malo kom.	2.50
„ „	veliko „	4.50
„ Favorit	„	8.—
„ 7 cyetic	„	7.50
„ Glicerin	„	5, 9
„ kopalno	mali „	—
„ kopalno	vel. „	12.—
„ Ideal	„	17.—
„ Karbol	„	4.—
„ mandeljnov	„	6.50
„ Marija	„	10.—
„ Olivia	mali „	4.50
„ „	vel. „	7.—
„ domače	„	4.50
„ Osiris	„	6.—
„ otroško	„	8.—
„ za roke	„	4.50
„ Speick	„	8.—
„ za britje Ia	„	8.—
„ „ Ila	tuba	3.—
Cimean, „ „	„	6.50
Chlorodont, „ „	„	6.50
Doromat, „ „	„	8.50
Kalodont, „ „	stekl.	6.50
Odol	mala „	22.—
„	sred. „	35.—
„	vel. „	65.—
Olje, orehovo, pristno	„	8.—
Olje za solnčenje in sažo	„	„

Ustna voda Cimean . . . stekl.	18.—
Kolonska voda . . mala "	13.—
" " . . vel. "	24.—
Esenca za kolonsko vodo "	16.—
Krema za kožo Cimean . doza	10.—
Krema za kožo Elida nočna tuba	13.—
Krema za kožo Elida dnevna "	12.—
Nivea krema doza	10.—
Uran " "	10.—
Parfum stekl.	16.—
Puder Elida škatl.	10.—
Vazelin doza	6.—
Šampon " zav.	3.—

Potrebščine za čevlje

Krema, črna . . . mal. škatl.	5.—
" " . . . sred. "	6.—
" " . . . vel. "	12.—
" rujava "	5.—
" rumena "	5.—
" bela "	5.—
Mast za čevlje, črna . . . "	4.—
" " " rujava "	4.—
Belin zav.	2.—
Olje za mazanje podplatov stekl.	8.—
Krtače za blato kom.	4.—
" " mazanje "	150
" " svetljenje "	12.—
Vežalke, črne, kratke . . par	125
" " dolge "	150
" " rujave, kratke . . . "	125
" " dolge "	150
" " usnjene, črne . . . "	2.—
" " rujave "	2.—

Razno

Brusači kom.	13.—
Celofan, papir zav.	250
Čistilo za parkete . mal. doza	10.—
" " " vel. "	20.—
Črnilo stekl.	3.—
Flit mal. doza	16.—
" " " vel. "	29.—
" s škropilko kart.	51.—
" škropilka kom.	22.—
Grafit "	—50
Hobby, prašek zav.	5.—
Hranilniki kom.	40.—
Kadilo kg	30.—
Kolofonija "	7.—
Kladiva za meso kom.	12.—
Kolesa moška, kromir. . . "	1450.—
" " damska, kromir. . . "	1550.—
" " moška, poniklj. . . "	1200.—
Plašči za kolesa "	55.—
Zračnice za kolesa "	17.—
Krtače za obleko "	16.—
" " parkete "	27.—
" " ribanje "	4.—
" " " la "	5.—

Krtače za roke kom.	250
" " roke, dvostr. "	5.—
" " zobe, male "	8.—
" " " velike "	12.—
„Mali sadjar“ knjiga	5.—
„Mali vrtnar“ "	5.—
„Mala papiga Skobčevka“ . . "	8.—
„Rejec malih živali“ "	6.—
Metle, male kom.	7.—
" " velike "	1050
Metlice, otroške "	550
" " za obleko "	6.—
" " posodo "	150
Morska trava la kg	4.—
Muholovci kom.	—75
Nagrobne lučke kart.	—
" " " v keram. lončkih kom.	—
Nočne lučke škatl.	2.—
Obešalniki, mali kom.	250
Olje za šivalne stroje . . stekl.	4.—
Omela, bombažna kom.	32.—
" " mala "	12.—
" " za parkete "	24.—
Pasta za peči škatl.	3.—
Peharji, srednji kom.	4.—
" " veliki "	450
Peresniki "	125
Pergament papir pola	1.—
Pesek za email posodo . zav.	1.—
" " " " " " " " " "	150
" " " " " " " " " "	2.—
" " alum. " " " " " "	250
Pile, trioglate srednje . kom.	5.—
" " " " " " " " " "	550
" " plošnate, male "	950
" " " " " " " " " "	11.—
" " " " " " " " " "	13.—
" " " " " " " " " "	7.—
Platnene vrečice, male . . . "	12.—
" " " " " " " " " "	16.—
" " " " " " " " " "	10.—
Prašek za čiščenje oblek zav.	10.—
" " " " " " " " " "	325
" " " " " " " " " "	5, 10
Prazne pušice kom.	1450 do 49-
Predpražniki Ia kom.	10.—
" " " " " " " " " "	4.—
" " " " " " " " " "	170.—
Prijatelj gospodinj (za šte-dilnik) "	12.—
Rahljači, brez ročaja "	15.—
" " z ročajem "	1.—
Semena razna mali zav.	2.—
" " " " " " " " " "	550
Sivol doza	480
Svitol "	9.—
Solnice, lesene kom.	6.—
Stručnice, male "	7.—
" " " " " " " " " "	8.—
Sukanec, bel, črn št. 10—12 valj.	450

Sukanec, bel, črn št. 16—36 valj.	350
" " " " " " " " " "	275
Sveče, dolge zav.	650
" " " " " " " " " "	125
" " " " " " " " " "	650
" " " " " " " " " "	—75
Svinčniki, navadni "	150
" " " " " " " " " "	350
Šivanke zav.	150
Šmirkovo platno, belo . pola	150
" " " " " " " " " "	2.—
Sparklet steklenice . . kom.	150.—
" " " " " " " " " "	450
" " " " " " " " " "	250
Sted Regulator obroči:	
160—220 mm "	80.—
230—270 " "	100.—
280—300 " "	120.—
Sted Regulator plošče:	
18×12 col "	150.—
21×12 " "	160.—
24×12 " "	170.—
Tepači, mali "	8.—
" " " " " " " " " "	13.—
" " " " " " " " " "	18.—
Thermid stekl. in vložki . . "	po vel.
Umetno gnojilo kg	2.—
Vim zav.	250
Vžigalice "	10.—
" " " " " " " " " "	1.—
Zobotrebci zvez.	—25
Jedilni pribor, navadni, alpaka in kromiran	Po izbiri

Kurivo

Drva, bukova, cela	} Po dnevni cenni
" " " žagana	
" " mehka, v kolob.	
Premog, trboveljski, kosovec	

Dovoz se pri kurivu posebej zaračuna.

Velika izbira manufakture, perila, nogavic, rokavic, galanterijskega blaga, dežnikov, klobukov in preprog. Emajlirana kuhinjska posoda, vse vrste porcelana, stekla, žarnice itd.

Naprošamo člane, da prilagajo k naročilu platnene vrečice za vse drobno blago. Vrečice lahko dobite v vseh naših prodajalnah po nizki ceni.

Svetujemo, da hranite vse mlevske izdelke odprte na zračnem in hladnem prostoru.